

Ewaluacja zewnętrzna Lokalnej Strategii Rozwoju

Lokalna Grupa Działania
Partnerstwo Północnej Jury

SOCJOMETR

Kraków 2022

1. Streszczenie najważniejszych wyników badania

1. „Partnerstwo Północnej Jury” obejmuje obszar o dużym i różnorodnym potencjale rozwojowym, który wynika z historii, tradycji, dogodnego położenia, ciekawych walorów przyrodniczych i kulturowych, ale też dobrze rozwiniętej gospodarki. Potencjał ten jest jednak niedostatecznie wykorzystywany, a w niektórych przypadkach „uśpiony”. Zmiana tego stanu rzeczy była ambicją twórców ocenianej strategii.
2. Misja LGD Stowarzyszenie „Partnerstwo Północnej Jury” została określona w następujący sposób: „(...) poprzez realizację celów i przedsięwzięć zaplanowanych w LSR, [LGD] będzie dążyć do osiągnięcia wysokiego poziomu rozwoju gospodarczego, społecznego i kulturalnego obszaru LGD, tak by obszar ten stał się regionalnym ośrodkiem gospodarczym, przykładem otwartości i promowania wartości społecznych i kulturowych”. W trakcie pracy nad LSR sformułowano dwa cele główne i cztery cele szczegółowe. Pierwszy cel główny nazwano: „**wielokierunkowy i innowacyjny rozwój obszaru**” i wskazano tutaj trzy cele szczegółowe: wzmocnienie aktywności zawodowej mieszkańców; wzmocnienie aktywności społecznej; zachowanie dziedzictwa lokalnego, rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej. Drugi cel główny nazwano: „**LGD platformą dialogu społecznego i partnerskiego zarządzania zasobami obszaru**” i wskazano tutaj jeden cel szczegółowy: PPJ animatorem współpracy i rozwoju lokalnego.
3. Wszystkie przedsięwzięcia realizowane przez PPJ były trafnie zdefiniowane i wynikały ze stwierdzonych w LSR potrzeb. Dotyczy to zarówno działań infrastrukturalnych, pro-przedsiębiorczych, jak i związanych z ekologią, aktywizacją czy dziedzictwem kulturowym. LGD wpływało na rozwój obszaru, ponieważ środki niejednokrotnie przeznaczono na projekty, które dobrze wykorzystywały jego potencjał rozwojowy, ale jednocześnie były niemożliwe do sfinansowania w inny sposób.
4. Analiza wskaźników dla pierwszego celu ogólnego wskazuje na zaawansowany stopień realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju. Warte podkreślenia jest, iż w przypadku

sporej części wskaźników osiągnięto już stan docelowy. Poziom realizacji przedsięwzięć zbliża więc LGD do osiągnięcia zamierzonych w LSR celów.

5. Dotychczasowe działania pokazują duże zainteresowanie ze strony przedsiębiorców i osób chcących podjąć działalność gospodarczą. Udało się zrealizować już większość zaplanowanych operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa, a warto zwrócić uwagę, że w tym przedsięwzięciu docelowe wartości wskaźników na przestrzeni ostatnich lat wzrastały wskutek pojawienia się nowych środków. Pozytywnie należy ocenić także realizację operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa, w przypadku których nie ma większych obaw o osiągnięcie stanu docelowego. Udało się wykonać wszystkie przewidziane działania z zakresu rozwoju rynków zbytu. Można więc stwierdzić, że cel szczegółowy „Wzmocnienie aktywności zawodowej mieszkańców” z celu ogólnego „Wielokierunkowy i innowacyjny rozwój obszaru” jest dużym sukcesem. Bardzo dobrze idzie też realizacja celu szczegółowego „Wzmocnienie aktywności społecznej”. Zrealizowano działania z zakresu tworzenia i wspierania grup integracji obywatelskiej i społecznej oraz szkolenia dotyczące podnoszenia świadomości i kompetencji mieszkańców w zakresie stosowania rozwiązań proekologicznych. Do wykonania zostały przedsięwzięcia promujące dbałość o środowisko naturalne oraz nowy wskaźnik przygotowania koncepcji Smart Village. Bardzo dobrze idzie realizacja trzeciego celu szczegółowego „Zachowanie dziedzictwa lokalnego, rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej”. Zrealizowano już wszystkie przedsięwzięcia dotyczące kultywowania i promowania dziedzictwa lokalnego (przekroczono nawet stan docelowy) oraz zorganizowano zaplanowane przedsięwzięcia kulturalne, rekreacyjne i turystyczne promujące obszar LGD. Bardzo bliskie zakończenia są działania dotyczące budowy lub doskonalenia ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej.
6. W przypadku drugiego celu głównego, czyli „LGD platformą dialogu społecznego i partnerskiego zarządzania zasobami obszaru” zrealizowano więcej niż zaplanowano działań podnoszących wiedzę i umiejętności członków społeczności lokalnej. Bardzo pozytywnie prezentują się wskaźniki w przypadku przedsięwzięcia promującego Partnerstwo Północnej Jury i obszar jego działania - w większości osiągnięto już stan

docelowy czy też nawet go przekroczone, a do wykonania pozostały tylko publikacje wydawnictw promocyjno-informacyjnych, zorganizowanie seminariów wyjazdowych, rozbudowa strony internetowej. Do zrealizowania pozostaje też jeden projekt współpracy, który rozpoczął się w 2021 roku. Wskaźniki dotyczące działalności biura LGD, w tym zarówno te dotyczące doradztwa dla beneficjentów, jak i aktywizacji lokalnej społeczności, zostały także osiągnięte.

7. W 2020 roku zakończono realizację inicjatyw, które pozwoliły na osiągnięcie planowanych efektów w zakresie wsparcia grup defaworyzowanych. Jednocześnie pojawiły się pewne wątpliwości dotyczące definicji tych grup w LSR. W czasie corocznych warsztatów refleksyjnych rozważano koncepcje węższego ich zdefiniowania lub/i skierowania do ich przedstawicieli bardziej sprecyzowanych działań. W przypadku ewaluowanej strategii różne obszary potencjalnego defaworyzowania poszczególnych grup krzyżowały się. Dana osoba mogła być bowiem jednocześnie defaworyzowana ze względu na wiek, płeć, sytuację zawodową oraz posiadane kwalifikacje, a efektem tego był brak jednoznacznego wskazania, kto konkretnie powinien otrzymać szczególne wsparcie w ramach realizacji LSR oraz jakie wsparcie byłoby w danej sytuacji najbardziej skuteczne.
8. „Partnerstwo Północnej Jury” realizowało w analizowanym okresie trzy projekty współpracy: „Wielkie granie i odkrywanie - Zasoby Obszaru Naszym Atrybutem Rozwoju” (ZONAR), „Od dziedzictwa do bogactwa” (ODDO), „Magiczny, regionalny koszyk atrakcji” (MARKA). Głównym celem była promocja zasobów regionu i wspieranie rozwoju lokalnego, a także integracja lokalnych społeczności, co idealnie wpisywało się w cele jakie zostały określone w LSR.
9. Lokalna Grupa Działania podjęła się realizacji wszystkich zaplanowanych działań komunikacyjnych, a sam plan komunikacyjny był dostosowywany do potrzeb zarówno Stowarzyszenia, jak i lokalnej społeczności. Działania realizowano z bardzo dużą regularnością, a zestaw wykorzystanych sposobów komunikacji był bardzo szeroki - prowadzono spotkania, umieszczano informacje na stronach internetowych gmin, na stronie LGD i w lokalnej prasie.

10. Najwięcej mieszkańców gmin obszaru LGD biorących udział w badaniu ankietowym wskazało, iż źródłem informacji o „Partnerstwie Północnej Jury” była strona internetowa PPJ, strony internetowe gmin oraz profil LGD na Facebooku. Bardzo dużo respondentów wskazało, iż informacje dotyczące LGD dotarły do nich dzięki spotkaniom informacyjno-konsultacyjnym oraz publikacjom i materiałom promocyjnym wydawanym przez PPJ, co jednoznacznie pokazuje, że do tego typu działań udało się podejść bardzo profesjonalnie i przyniosło to oczekiwane skutki. Ankietowani potencjalni beneficjenci również potwierdzili, że sieć internetowa to aktualnie najlepszy kanał komunikacyjny.
11. Funkcjonowanie biura LGD „Partnerstwo Północnej Jury” należy ocenić bardzo dobrze i to zarówno pod względem działań animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, jak i doradczych. Zatrudnieni pracownicy wykazują się dużą znajomością potrzeb lokalnych społeczności i starają się być blisko beneficjentów. Docenić należy też realizowanie autorskich projektów w zakresie aktywizowania społeczności lokalnej. W konsekwencji działanie biura pozytywnie wpływa to zarówno na jakość realizowanych operacji, jak również na osiągnięcie celów związanych z aktywizacją lokalnej społeczności.
12. Procedury naboru, wyboru i realizacji projektów były wystarczająco przejrzyste i przyjazne dla beneficjentów. Podobnie zastosowane kryteria wyboru operacji były jednoznaczne i nie budzą większych wątpliwości. Pozwalają także na wybór najlepszych wniosków, które są spójne z celami LSR.

2. Spis treści

1. Streszczenie najważniejszych wyników badania	3
2. Spis treści	7
3. Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji	8
4. Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania	11
5. Opis wyników badania wraz z ich interpretacją	13
5.1. Obszar objęty Strategią Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność oraz jej podstawowe założenia	13
5.2. Rzeczowy i finansowy postęp w realizacji LSR	28
5.3. Projekty współpracy	38
5.4. Działania poza RLKS	39
5.5. Działalność Biura LGD	40
5.6. Zmiany na obszarze objętym LSR w ocenie członków lokalnej społeczności	52
6. Odpowiedź na wszystkie wskazane pytania badawcze	59
6.1. Ocena wpływu na główny cel LSR	59
6.2. Ocena wpływu na kapitał społeczny	59
6.3. Przedsiębiorczość	60
6.4. Turystyka i dziedzictwo kulturowe	61
6.5. Grupy defaworyzowane	62
6.6. Innowacyjność	63
6.7. Projekty współpracy	64
6.8. Ocena funkcjonowania LGD	64
6.9. Ocena procesu wdrażania	65
6.10. Wartość dodana podejścia LEADER	65
7. Podsumowanie. Wnioski i rekomendacje	67
8. Spis tabel i wykresów	70
9. Aneksy tworzone w toku realizacji badania	72
Ankieta dla mieszkańców obszaru LGD Partnerstwo Północnej Jury	72
Ankieta dla beneficjentów Partnerstwo Północnej Jury	76

3. Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji

Raport jest efektem badania ewaluacyjnego przeprowadzonego przez Fundację Socjometr. Przedmiotem badania była ewaluacja procesu wdrażania Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność prowadzonego przez Lokalną Grupę Działania „Partnerstwo Północnej Jury” w okresie programowania Unii Europejskiej 2014-2020.

Fundacja Socjometr jest niezależnym podmiotem specjalizującym się w badaniach społecznych, który spełnia wymogi stawiane ewaluatorom zewnętrznym określone w Wytycznych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi nr 5/3/2017 w zakresie monitoringu i ewaluacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Głównym celem badania ewaluacyjnego było zgromadzenie szerokiego zestawu danych, które pozwalają na wszechstronną ocenę całego procesu przygotowania i wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju. Kluczową kwestią jest tu z całą pewnością odpowiedź na pytanie czy oceniany dokument strategiczny trafnie diagnozował potrzeby mieszkańców obszaru LGD oraz jego potencjał rozwojowy. Na tej podstawie możliwe jest formułowanie wniosków na temat zakresu ewentualnego wpływu Lokalnej Grupy Działania na rozwój lokalnej społeczności.

Szczegółowe cele badania zostały sformułowane na podstawie wspomnianych powyżej Wytycznych wydanych w 2017 roku przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Skupiały się one w kilku obszarach tematycznych, w ramach których postawiono pytania badawcze.

Obszary badań oraz przypisane do nich pytania badawcze:

1. Ocena wpływu na główny cel LSR
 - a. Jaki jest stopień osiągnięcia celu głównego i przypisanych do niego wskaźników LSR?
2. Ocena wpływu na kapitał społeczny

- a. Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne?
 - b. W jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?
3. Przedsiębiorczość
- a. W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości?
 - b. Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane?
4. Turystyka i dziedzictwo kulturowe
- a. W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego?
 - b. W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego?
5. Grupy defaworyzowane
- a. Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup?
 - b. Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego?
 - c. Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?
6. Innowacyjność
- a. W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne?
 - b. Jakie można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?
7. Projekty współpracy
- a. Jaka była skuteczność i efekty działania wdrażania projektów współpracy?
 - b. Jaką formę i zakres powinny przyjmować projekty współpracy w przyszłości?
8. Ocena funkcjonowania LGD
- a. Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwalał na efektywną i skuteczną realizację LSR?
 - b. Jaka jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?
 - c. Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD by skuteczniej realizowała LSR?

9. Ocena procesu wdrażania

- a. Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR odbywała się zgodnie z planem?
- b. Czy procedury naboru, wyboru i realizacji projektów były wystarczająco przejrzyste i przyjazne dla beneficjentów?
- c. Czy kryteria pozwalały na wybór najlepszych projektów (spójnych z celami LSR)?
- d. Czy przyjęty system wskaźników pozwalał na zebranie wystarczających informacji o procesie realizacji LSR i jej rezultatach?

10. Wartość dodana podejścia LEADER

- a. Czy działalność LGD wpływa na poprawę komunikacji pomiędzy różnymi aktorami, budowanie powiązań między nimi i sieciowanie?
- b. Czy stworzony dzięki wsparciu w ramach LSR potencjał rozwojowy jest w dostateczny sposób wykorzystywany i promowany?
- c. Czy projekty realizowane w ramach LSR są spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru objętego LSR i czy te projekty przyczyniają się do jego wzmocnienia?
- d. Czy przeprowadzone w ramach LSR inwestycje są komplementarne względem siebie lub względem wiodącego projektu/tematu określonego w LSR?

Szczegółowe obszary działań poddane ocenie:

1. Działalność biura LGD, w tym w szczególności jakość i efektywność świadczonego doradztwa dla wnioskodawców (rzeczywistych i potencjalnych) oraz beneficjentów.
2. Realizacja planu komunikacji, rozpoznawalność LGD, wymiana informacji z mieszkańcami obszaru oraz jakość podejmowanych działań komunikacyjnych.
3. Realizacja rzeczowo-finansowa Lokalnej Strategii Rozwoju.
4. Funkcjonowanie organów LGD.
5. Działania na rzecz aktywizacji społeczności lokalnej oraz włączenia społecznego (w szczególności wsparcie udzielone przedstawicielom grupy defaworyzowanej).
6. Działania LGD w zakresie rozwoju przedsiębiorczości oraz turystyki i dziedzictwa kulturowego.
7. Promowanie innowacyjności na obszarze objętym LSR.
8. Realizacja projektów współpracy.

4. Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania.

Badanie ewaluacyjne zostało przeprowadzone w pierwszej połowie 2022 roku. W jego ramach poddano analizie dwie grupy danych:

1. Dane zastane, w tym:
 - a. dane ze statystyk publicznych,
 - b. dane gromadzone przez Lokalną Grupę Działania w ramach monitoringu,
2. Dane wywołane, w tym:
 - a. dane zebrane za pomocą technik jakościowych,
 - b. dane zebrane za pomocą technik ilościowych.

Dane pochodzące ze statystyk publicznych dostarczyły wysoce obiektywnych informacji na temat zmian na obszarze LGD, które dokonały się w okresie realizacji ocenianej Strategii RLKS. Dane te dotyczyły między innymi zjawisk demograficznych, rynku pracy, lokalnej gospodarki oraz sytuacji społecznej. Wszystkie te dane zostały zaprezentowane w tabelach lub na wykresach. Szczegółowy wykaz ilustracji zawartych w raporcie, który umieszczony jest na jego końcu pozwala na szybkie zapoznanie się z zakresem poddanych analizie danych, które pochodziły z Głównego Urzędu Statystycznego.

Lokalne Grupy Działania gromadzą istotne dane na temat procesu wdrażania Strategii RLKS, które musiały być poddane analizie. Wśród tych danych należy wskazać w szczególności informacje o prowadzonych naborach, dane o postępie rzeczowo-finansowym, wskaźniki realizacji planu komunikacji oraz dane dotyczące doradztwa. Analiza tej kategorii danych zastanych pozwoliła na ocenę skuteczności działań prowadzonych przez LGD oraz wskazała, w których obszarach działalność LGD pokrywała się ze zmianami na obszarze objętym LSR sugerowanymi przez wyniki analizy danych pochodzących z GUS.

Reprezentanci Fundacji Socjometr przeprowadzili również badania jakościowe. Obejmowały one wywiady z pracownikami LGD oraz wywiady z przedstawicielami jego organów – Zarządu i organu decyzyjnego (Rady). Rozmowy te odegrały istotną rolę w procesie powstawania raportu. Pozwoliły one na pogłębienie wiedzy na temat przebiegu

procesu wdrażania LSR, rozpoznanie problemów pojawiających się w jego trakcie oraz sposobu reagowania na nie przez przedstawicieli Lokalnej Grupy Działania.

W ramach ewaluacji zewnętrznej zbierano także dane ilościowe. Przygotowano dwa kwestionariusze ankiety. Pierwszy z nich kierowany był do mieszkańców obszaru objętego Strategią RLKS, a drugi do beneficjentów wsparcia osób i przedstawicieli organizacji, które realizowały operacje w ramach jej wdrażania. Zastosowano technikę CAWI (*computer-assisted web interview*), co oznacza, że ankieta przeprowadzona została za pomocą platformy internetowej. Za dystrybucję linka do ankiety odpowiedzialni byli pracownicy Lokalnej Grupy Działania. W przypadku obu ankiet udało uzyskać się zadowalającą liczbę odpowiedzi. W badaniu beneficjentów realizujących operacje w ramach wdrażania LSR wzięło udział 22 osób. W badaniu mieszkańców zebrano 131 ankiet, które pochodziły od kobiet i mężczyzn będących w różnym wieku i zamieszkujących wszystkie gminy obszaru „Partnerstwa Północnej Jury”. Zastosowana próba badawcza pozwala zatem na wyciągnięcie miarodajnych wniosków na temat efektów ewaluowanej Lokalnej Strategii Rozwoju.

5. Opis wyników badania wraz z ich interpretacją

5.1. Obszar objęty Strategią Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność oraz jej podstawowe założenia

Obszar LGD „Partnerstwo Północnej Jury” obejmuje 9 gmin w dwóch powiatach: myszkowskim i częstochowskim, położonych w północnej części województwa śląskiego, na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej. Do powiatu myszkowskiego należą: Koziegłowy, Niegowa, Poraj i Żarki, a do powiatu częstochowskiego: Janów, Lelów, Mstów, Olsztyn i Przyrów. Powierzchnia obszaru wynosi ogółem 984 km². Gminy sąsiadują ze sobą i cały obszar LGD jest spójny terytorialnie.

Rysunek 1. Obszar LGD „Partnerstwo Północnej Jury”.

W 2013 roku obszar LGD zamieszkiwało 72 299 mieszkańców. W kolejnych latach w gminach odnotowano niewielkie wahania pod względem liczby ludności (wzrosty w omawianym okresie dotyczą gmin Mstów i Olsztyn), a w 2020 łączna ilość mieszkańców wyniosła 72 395. Największymi gminami pod tym względem były gminy Koziegłowy, Mstów i Poraj, zaś najmniejszą jest gmina Przyrów. Szczegóły prezentuje poniższa tabela.

Ludność w gminach wchodzących w skład LGD						
Nazwa gminy/rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Janów	5 971	5 959	5 979	5 964	5 984	5 958
Lelów	4 928	4 941	4 929	4 872	4 824	4 794
Mstów	10 759	10 783	10 785	10 827	10 834	10 846
Olsztyn	7 736	7 814	7 785	7 822	7 810	7 835
Przyrów	3 862	3 833	3 804	3 779	3 752	3 737
Koziegłowy	14 390	14 392	14 369	14 324	14 320	14 348
Niegowa	5 714	5 711	5 685	5 663	5 608	5 604
Poraj	10 931	10 948	10 925	10 919	10 914	10 822
Żarki	8 422	8 462	8 443	8 451	8 453	8 451

Tabela 1. Ludność w gminach wchodzących w skład LGD.

Istotną kwestią są dochody gmin. Wyrazem zdolności dochodowej gmin jest wskaźnik dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w gminie, czyli tzw. wskaźnik G, stanowiący podstawę do wyliczenia rocznych kwot części wyrównawczej subwencji ogólnej i wpłat. Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, wskaźnik G dla każdej gminy oblicza się dzieląc kwotę dochodów podatkowych (z tytułu podatku od nieruchomości, podatku rolnego, podatku leśnego, podatku od środków transportowych, podatku od czynności cywilnoprawnych, podatku od osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej, wpływów z opłaty skarbowej, wpływów z opłaty eksploatacyjnej, udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz udziału we wpływach z podatku

dochodowego od osób prawnych) za rok poprzedzający rok bazowy przez liczbę mieszkańców gminy. Wskaźniki w gminach obszaru LGD w ostatnich latach wykazywały tendencję rosnącą. Najmniejszym dochodem ogólnym dysponują gminy Niegowa i Lelów, a największym gmina Olsztyn. W 2021 roku wskaźniki w gminach wchodzących w skład LGD kształtowały się w przedziale od 1 134,27 (Lelów) do – 2 290,32 zł (Olsztyn). Warto dodać, że średnia w 2021 roku dla kraju wyniosła 2 098,22, a dla województwa śląskiego 1 917,40 zł.

Wskaźnik G dla gmin wchodzących w skład LGD							
Nazwa gminy/rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Janów	945,30	989,27	1032,45	1117,37	1115,80	1231,51	1318,49
Koziegłowy	1088,72	1174,84	1226,69	1283,69	1354,39	1477,43	1606,35
Lelów	985,71	991,14	1026,75	920,24	987,98	1044,20	1134,27
Mstów	1068,86	1143,12	1246,51	1291,90	1287,79	1436,85	1600,00
Niegowa	658,73	747,39	763,69	809,48	918,03	993,50	1153,65
Olsztyn	1533,34	1606,42	1694,12	1757,52	1798,31	2003,34	2290,32
Poraj	1446,41	1463,82	1598,47	1633,40	1823,42	2013,88	2110,32
Przyrów	975,50	997,81	1045,13	1010,54	1035,92	1150,53	1259,91
Żarki	929,25	944,82	1004,13	1057,03	1138,55	1215,20	1312,55

Tabela 2. Wskaźniki G dla gmin wchodzących w skład LGD.

Daje się zaobserwować dość wyraźny wzrost wydatków gmin przynależących do LGD. Najwyższe wydatki na 1 mieszkańca w 2020 roku odnotowała gmina Niegowa (5 685,13) i warto zauważyć, iż w porównaniu do 2015 roku nastąpił w jej przypadku wzrost o 2 121,66. Najmniejsze wydatki odnotować można było w 2020 roku w gminie Poraj (4 595,88), choć w porównaniu do 2015 roku tutaj również wzrost był duży (o 1 196,13). Zwracają uwagę bardzo duże wzrosty wydatków w omawianym okresie w gminach Janów (o 2 727) i Przyrów (o 2 502,03). Obserwowane wzrosty wydatków idą w parze z istotnymi wzrostami przychodów gmin. Należy zatem interpretować to jako korzystne zjawisko, które wskazuje o rozwoju gospodarczym gmin wchodzących w skład Partnerstwa Północnej Jury. Rozwój w

tym zakresie przekłada się z kolei na większą możliwość podejmowania inicjatyw na rzecz poprawy jakości życia ich mieszkańców.

Nazwa gminy/rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Janów	2 947,24	3 209,27	4 192,00	4 466,45	4 454,60	5 674,24
Lelów	4 124,16	3 931,72	4 285,18	5 096,44	6 007,51	5 458,45
Mstów	2 644,92	3 350,15	3 437,35	4 311,90	4 376,43	4 898,40
Olsztyn	3 241,20	3 525,96	3 992,76	5 774,52	5 083,06	5 111,27
Przyrów	2 729,90	3 115,40	4 135,10	4 942,78	4 841,86	5 231,93
Koziegłowy	3 997,60	3 579,92	4 453,80	5 636,53	5 175,73	5 185,99
Niegowa	3 563,47	4 213,47	4 801,97	5 713,57	5 641,95	5 685,13
Poraj	3 399,75	3 565,39	3 705,71	4 228,46	4 393,02	4 595,88
Żarki	4 511,14	3 835,65	4 760,55	5 769,68	5 526,82	5 317,78

Tabela 3. Wydatki gmin na 1 mieszkańca w złotychkach.

Dane udostępniane przez Główny Urząd Statystyczny pozwalają porównać sytuację gmin wchodzących w skład Partnerstwa Północnej Jury z innymi gminami województwa śląskiego. Porównanie to daje różne wyniki w zależności od analizowanych wskaźników. W przypadku miar opisujących dochody własne budżetu gminy najwyższe miejsce zajmuje gmina Olsztyn (40), ale generalnie w tej kategorii wyniki gmin z obszaru LGD są dość słabe. Biorąc pod uwagę klasyfikację uwzględniającą środki w dochodach budżetu gminy na finansowanie projektów UE sytuacja prezentuje się już lepiej, a najwyższą notę spośród gmin PPJ zajęła gmina Przyrów (32). W klasyfikacji analizującej wydatki budżetu gminy na jednego mieszkańca, najwyżej spośród gmin obszaru LGD uplasowała się gmina Lelów (15 pozycja), a najniżej gmina Mstów (137). Dość przeciętnie wypadają lokaty większości gmin w przypadku kategorii analizującej podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON. Najwyżej uplasowała się gmina Koziegłowy (20), a najniżej gmina Lelów (150). Wysokie miejsce tej pierwszej zasługuje na wyróżnienie. Gmina Koziegłowy należy do czołówki

śląskich gmin pod względem liczby podmiotów gospodarki narodowej. To tym bardziej istotne, że województwo śląskie należy do najbardziej gospodarczo rozwiniętych obszarów Polski.

Gmina	Lokaty gmin w województwie w poszczególnych kategoriach w roku 2019			
	Dochody własne budżetu gminy na 1 mieszkańca	Środki w dochodach budżetu gminy na finansowanie projektów UE na 1 mieszkańca	Wydatki budżetu gminy na 1 mieszkańca	Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności
Janów	128	66	128	125
Koziegłowy	94	51	60	20
Lelów	125	37	15	150
Mstów	115	64	137	119
Niegowa	138	129	35	88
Olsztyn	40	69	71	33
Poraj	72	58	133	34
Przyrów	100	32	90	146
Żarki	107	42	41	31

Tabela 4. Gminy wchodzące w skład LGD na tle innych gmin województwa śląskiego.

Należy podkreślić, że problemy w dostępie do rynku pracy określone zostały przez mieszkańców biorących udział w konsultacjach społecznych w czasie tworzenia LSR za jedne z najważniejszych wyzwań stojących przed lokalną społecznością. Problemy te dotyczyły w równym stopniu wszystkie kategorie osób w wieku produkcyjnym, w tym młodych ludzi po zakończeniu edukacji szkolnej, osoby w wieku 50+, które z rozmaitych przyczyn utraciły pracę, młode matki pragnące po urodzeniu dziecka powrócić na rynek pracy czy osoby na wcześniejszej emeryturze chcące dalej pracować. Należy też wspomnieć o osobach bez doświadczenia zawodowego i kwalifikacji. Niezbędne były więc działania dające możliwość rozpoczęcia czy rozwinięcia działalności gospodarczej w celu tworzenia i utrzymania miejsc pracy.

W latach 2015-2020 liczba pracujących w gminach Mstów, Przyrów, Kozięłowy, Niegowa i Poraj wzrosła i warto zauważyć, że w tej ostatniej gminie wzrost ten był bardzo duży – aż o 2 224 osoby. W gminach Janów, Lelów, Olsztyn, Żarki odnotowano natomiast spadki i w tym przypadku zwraca uwagę dość duży spadek jaki był udziałem gminy Olsztyn (o 257 osoby). Interesująco przedstawiają się dane dotyczące liczby pracujących kobiet – w gminach Janów, Mstów, Przyrów, Kozięłowy i Poraj odnotowano wzrosty, ale były to wzrosty dość niewielkie - najwyższy w gminie Poraj (o 316), podczas gdy w przypadku mężczyzn wzrost ten w tej gminie był bardzo duży (1 908). Szczegóły zaprezentowano w poniższej tabeli.

Gmina	Pracujący w gminach wchodzących w skład LGD					
	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	2015	2020	2015	2020	2015	2020
Janów	725	695	359	320	366	375
Lelów	469	448	156	180	313	268
Mstów	744	865	321	424	423	441
Olsztyn	1 336	1 079	716	549	620	530
Przyrów	278	381	134	176	144	205
Kozięłowy	1 554	1 893	751	1 043	803	850
Niegowa	324	331	102	112	222	219
Poraj	1 588	3 812	732	2 640	856	1 172
Żarki	922	786	420	297	502	489

Tabela 5. Pracujący w gminach wchodzących w skład LGD.

We wszystkich gminach obszaru LGD odnotowano spadek udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności. W tym kontekście warto podkreślić, że spadki były dość wysokie (najwyższy w gminie Niegowa o 4,4). O pozytywnej sytuacji można też

mówić w przypadku wskaźników dotyczących bezrobocia kobiet. Opisujące je wartości wskaźników w latach 2015-2020 spadły w każdej z gmin (największy spadek odnotowano również w gminie Niegowa). Należy jednak podkreślić, iż wartości wskaźników w 2020 roku w dalszym ciągu pozostawały stosunkowo wysokie. W gminach Lelów i Przyrów wynosiły aż 7,9%, co dobrze oddaje zróżnicowanie gospodarcze gmin wchodzących w skład PPJ. Generalnie jednak bezrobocie przestało być tak palącym problemem jak w momencie tworzenia LSR. Niepokoi jednak fakt, że w niektórych gminach spadek wskaźnika bezrobocia idzie w parze ze zmniejszeniem ogólnej liczby osób pracujących. Wskazuje to, że zmniejszanie się bezrobocia jest nie zawsze wynikiem rozwojem gospodarczym, ale może być w niektórych przypadkach efektem kurczenia się rynku pracy. To niekorzystny trend, któremu należy przeciwdziałać.

Gmina	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminach wchodzących w skład LGD					
	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	2015	2020	2015	2020	2015	2020
Janów	8,5	4,5	8,2	4,1	8,9	5,0
Lelów	11,7	7,9	10,8	7,2	12,8	8,8
Mstów	5,2	3,3	5,0	3,0	5,4	3,6
Olsztyn	6,1	4,2	5,5	3,7	6,7	4,8
Przyrów	11,0	7,9	11,6	7,4	10,3	8,4
Koziegłowy	6,4	4,1	6,5	3,8	6,3	4,3
Niegowa	8,7	4,3	8,3	3,8	9,2	4,8
Poraj	6,1	3,9	5,3	3,3	6,9	4,5
Żarki	8,1	5,5	8,1	5,1	8,2	5,9

Tabela 6. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w gminach wchodzących w skład LGD.

W latach 2015-2020 odnotowano wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON (na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym). W kontekście omawianych już powyżej danych nie zaskakuje, że największą ich liczbę odnaleźć

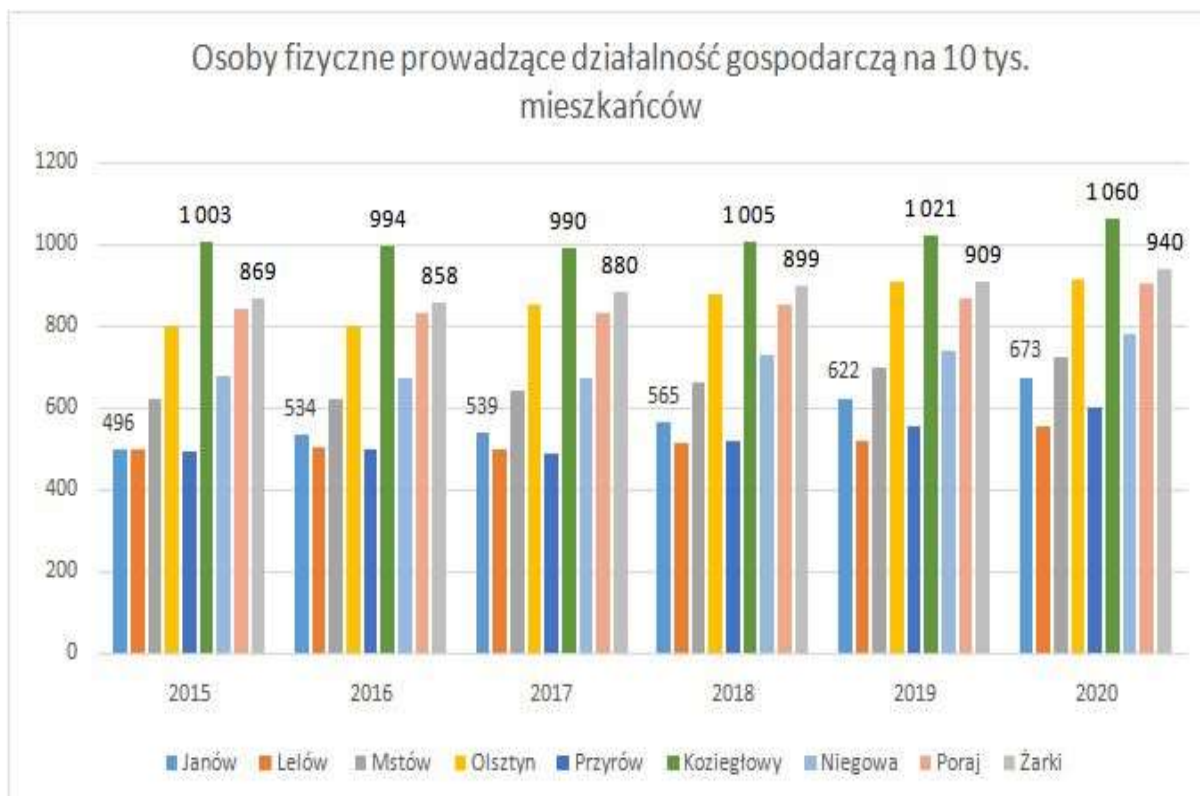
można w gminie Koziegłowy, a niewiele mniej w gminach Poraj i Żarki. Najmniej podmiotów gospodarki narodowej działa natomiast w gminach Lelów i Przyrów. Zwraca uwagę różnica w ilości podmiotów na 10 tys. mieszkańców w poszczególnych gminach. Podczas, gdy w gminie Koziegłowy wartość tego wskaźnika wynosi aż 2 082,3, to w gminie Lelów miara ta osiąga wielkość tylko 1 184. Szczegóły zaprezentowano w poniższej tabeli.

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym						
Nazwa gminy/rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Janów	1 005,5	1 093,1	1 116,4	1 188,7	1 290,1	1 398,2
Lelów	1 032,3	1 045,4	1 047,7	1 088,3	1 115,7	1 184,0
Mstów	1 132,8	1 134,6	1 187,8	1 234,1	1 304,9	1 361,9
Olsztyn	1 526,5	1 563,8	1 664,6	1 731,3	1 806,2	1 841,4
Przyrów	984,1	1 017,4	1 015,2	1 066,0	1 139,0	1 226,2
Koziegłowy	1 879,1	1 894,7	1 908,8	1 948,8	2 003,3	2 082,3
Niegowa	1 320,5	1 338,8	1 345,9	1 441,7	1 474,2	1 561,7
Poraj	1 742,1	1 752,1	1 769,1	1 799,0	1 837,8	1 917,3
Żarki	1 671,8	1 680,9	1 756,3	1 816,6	1 840,4	1 902,1

Tabela 7. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym.

Wzrosła także liczba osób prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, choć ten wzrost w gminach obszaru LGD nie był dynamiczny. Wskaźniki w przypadku gmin Poraj, Koziegłowy i Lelów wzrosły w latach 2015-2020 zaledwie

o odpowiednio 58, 57 i 54. Najwyższy wzrost odnotowano natomiast w gminie Janów – o 177. Szczegóły obrazuje poniższy wykres.

Wykres 1. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.

W ewaluowanej LSR podkreślono niewystarczający rozwój przedsiębiorczości, który związany jest z brakiem warunków sprzyjających pozyskiwaniu nowych przedsiębiorców i rozwoju istniejących już przedsiębiorstw. W konsekwencji uznano, że jednym z najważniejszych działań LSR będzie wzmocnienie aktywności zawodowej mieszkańców, co miało polegać przede wszystkim na przedsięwzięciach z zakresu zakładania i rozwoju działalności gospodarczej, a także rozwoju rynków zbytu.

Istotnym problemem obszaru PPJ określona została mała aktywność społeczna i niski poziom integracji i współpracy społeczności lokalnej. Jednocześnie w LSR stwierdzono, iż daje się zaobserwować w ostatnich latach zwiększenie lokalnego kapitału społecznego i intelektualnego oraz świadomości mieszkańców w zakresie bycia „wartością lokalną”, a także zwiększenie tendencji do podejmowania aktywności społecznych. Ważną rolę odgrywają niewątpliwie organizacje pozarządowe włączające się we współpracę. Wskazać tu

należy KGW, OSP, LKS, parafie czy rady sołeckie. W LSR podkreślono, iż zwiększa się świadomość korzyści płynących ze współpracy NGO i mieszkańców. Z drugiej strony zwracano uwagę na niską faktyczną aktywność organizacji pozarządowych, niski poziom usług społecznych i wolontariatu, a także małą liczbę podmiotów ekonomii społecznej. Wskazano też jako problem brak platformy dialogu skupiającej przedstawicieli grup społeczności lokalnej, a także małe zaangażowanie społeczności lokalnej w działania podejmowane przez instytucje społeczne i animatorów. Za konieczne do przeprowadzenia uznano w konsekwencji działania systemowe, zaplanowane w taki sposób, by angażowały wiele grup społecznych, pozwalały na realizację ich potrzeb, a równocześnie realizowały ważne zadania społeczne czy kulturalne.

Ważnym elementem w pracach nad LSR było niewątpliwie ustalenie grup defaworyzowanych. Przy ich ustalaniu „Partnerstwo Północnej Jury” wzięło pod uwagę przede wszystkim problem bezrobocia występujący na obszarze, ale też i problem dotyczący aktywizacji i integracji społecznej, rozwoju przedsiębiorczości czy problemy społeczne. W ten sposób wskazano następujące grupy defaworyzowane:

- bezrobotni,
- matki wychowujące małe dzieci, ale chcące powrócić na rynek pracy,
- osoby 50+ (zarówno bezrobotni jak i osoby wykluczone cyfrowo),
- bezrobotna młodzież do 25 roku życia,
- osoby niepełnosprawne bez pracy,
- osoby bez kwalifikacji i doświadczenia zawodowego,
- organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne),
- przedsiębiorcy,
- osoby, które chcą rozpocząć działalność gospodarczą, aby rozwiązać problem bezrobocia, ale brakuje im środków finansowych, informacji o dotacjach, wiedzy o sposobie założeniu i prowadzeniu działalności gospodarczej,
- rolnicy.

Obszar LGD Partnerstwo Północnej Jury doświadcza negatywnych zjawisk demograficznych takich jak starzenie się społeczeństwa i migracje młodych ludzi. W LSR zwrócono uwagę na dynamiczny wzrost liczby seniorów w ogólnej populacji. W latach 2015-

2020 tendencja ta się utrzymywała i w każdej z gmin wzrastała liczba ludności w wieku poprodukcyjnym. Dodatkowo bardzo niepokojąca jest tendencja spadkowa ludności w wieku produkcyjnym i dotyczy to również każdej z gmin „Partnerstwa Północnej Jury”. W przypadku ludności w wieku przedprodukcyjnym pozytywny jest wzrost w gminach Lelów, Olsztyn i Koziegłowy, choć należy podkreślić, iż nie był on specjalnie duży (odpowiednio o 6, 91 i 60). W pozostałych gminach odnotowano natomiast spadki, choć i w tym przypadku nie były one wysokie (najwyższy w gminie Poraj - o 127). Szczegóły zaprezentowano w poniższej tabeli.

Gmina	Ludność gmin w wieku:					
	Przedprodukcyjnym		Produkcyjnym		Poprodukcyjnym	
	2015	2020	2015	2020	2015	2020
Janów	1 049	1 040	3 799	3 619	1 123	1 299
Lelów	769	775	3 061	2 880	1 098	1 139
Mstów	1 959	1 952	6 903	6 682	1 897	2 212
Olsztyn	1 469	1 560	4 874	4 692	1 393	1 583
Przyrów	596	594	2 449	2 259	817	884
Koziegłowy	2 448	2 508	8 834	8 452	3 108	3 388
Niegowa	1 089	1 029	3 582	3 413	1 043	1 162
Poraj	1 722	1 595	6 647	6 358	2 562	2 869
Żarki	1 579	1 527	5 180	5 005	1 663	1 919

Tabela 8. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym.

W części gmin obszaru LGD w ostatnich latach utrzymywało się dodatnie saldo migracji. Dotyczy to przede wszystkim gmin Mstów, Olsztyn, Koziegłowy, Poraj i Żarki. W pozostałych sytuacja była zmienna, ale należy podkreślić, że tylko w gminie Niegowa w latach 2015-2020 wszystkie wartości wskaźników były ujemne.

Saldo migracji ogółem w gminach wchodzących w skład LGD					
Nazwa gminy/rok	2016	2017	2018	2019	2020
Janów	25	22	6	34	-19
Lelów	8	-7	-10	14	-1
Mstów	49	17	38	32	47
Olsztyn	45	13	35	27	17
Przyrów	-5	-8	2	-8	-1
Koziegłowy	32	15	25	81	51
Niegowa	-17	-21	-32	-45	-12
Poraj	37	40	83	44	19
Żarki	27	18	19	34	21

Tabela 9. Saldo migracji ogółem w gminach wchodzących w skład LGD.

W LSR zwrócono uwagę, że bezrobocie niesie ze sobą skutki ekonomiczne i społeczne. Konsekwencją są obciążenia budżetowe w postaci wypłacanych zasiłków. Bieda i ubóstwo zmuszają też do sięgania po pomoc społeczną. W gminach obszaru LGD w latach 2015-2020 następował spadek beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej. Należy jednak zauważyć, że wskaźniki we wszystkich gminach PPJ były i tak wysokie, a w 2020 roku w gminach Janów, Lelów, Przyrów, Koziegłowy, Niegowa, Poraj i Żarki wyższe niż średnia dla województwa śląskiego. Zwracają też uwagę bardzo wysokie wskaźniki w gminach Lelów i Niegowa - odpowiednio 545 i 579 beneficjentów pomocy społecznej na 10 tys. ludności.

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności						
Nazwa gminy/rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE	485	442	380	338	304	276
Janów	674	587	499	381	322	317
Lelów	1 021	924	825	711	648	545
Mstów	311	328	297	256	239	200
Olsztyn	499	421	306	284	263	266
Przyrów	862	740	656	552	484	393
Koziegłowy	666	592	379	357	390	346
Niegowa	845	806	659	683	592	579
Poraj	510	477	387	364	310	295
Żarki	627	609	566	459	424	401

Tabela 10. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności.

Cechą charakterystyczną obszaru LSR jest jurajski krajobraz z licznymi kompleksami leśnymi stwarzający idealne warunki do uprawiania turystyki. Jurajska Kraina to Park Krajobrazowy „Orlich Gniazd” obejmujący obszar pięciu spośród dziewięciu partnerskich gmin, a także chronione obszary Natura 2000 (obejmujące częściowo obszary 7 spośród 9 gmin). Na terenie LGD odnaleźć można także rezerваты przyrody „Parkowe”, „Wielki Las” czy „Ostrężnik”. Do atrakcji zaliczyć trzeba na pewno Olsztyńskie Skały z Górą Zamkową, Sokole Góry, Diabelskie Mosty, Bramę Twardowskiego czy Skałę Miłości. Wiele miejsc godnych uwagi na obszarze Północnej Jury znajdują miłośnicy wspinaczki czy zwiedzania jaskiń, których jest ponad 100, w tym najdłuższa na Jurze Jaskinia Wierna czy najgłębsza Jaskinia Studnisko. Należy również wspomnieć o różnorodnych zasobach naturalnych (wody geotermalne) i surowcach naturalnych (wapień, piaski budowlane, kwarc, żwiry).

Obszar PPJ posiada szereg atutów związanych z dziedzictwem kulturowym, na które składają się dobrze zachowane obiekty kultury materialnej (kościoty, kapliczki, średniowieczne zamki, grodziska; etnograficzne i architektoniczne; zabytkowa zabudowa wiejska, zabytkowe stodoły, spichlerze, kuźnia, drewniane domy, dwory, pałace, zamki) oraz elementy kultury niematerialnej (obrzędy, wytwarzane tradycyjnymi metodami produkty kulinarne, zwyczaje, rytuały, tradycyjne formy handlu, lokalna twórczość artystyczna, w tym rękodzieło, lokalne imprezy). Dodać należy do tego dużą liczbę produktów lokalnych, w tym m.in. złotopotocki pstrąg z rusztu, ciulim i czulent lełowski, chleb tatarczuch, żareckie obwarzanki.

W przypadku turystyki można jednak mówić o nadal niewykorzystywanym w pełni potencjale. W LSR zwrócono uwagę, że wsparcia wymaga baza turystyczna, a także na fakt, iż zaplecze turystyczne nie spełnia wysokich standardów. Podkreślono, iż niewystarczająca jest ilość punktów gastronomicznych oraz oferta kulturalna. Do słabych stron zaliczono nie najlepiej oznakowane szlaki turystyczne i miejsca zabytkowe, brak monitoringu czy brak koordynacji promocji obszaru. Innego rodzaju mankamentem określono niewystarczające środki finansowe na systematyczną konserwację obiektów zabytkowych. Za problem uznano także liczbę miejsc noclegowych. Zmiany w zakresie liczby obiektów noclegowych szczegółowo przeanalizowano w ramach przygotowanej na zlecenie LGD publikacji „Program promocji marki dla Stowarzyszenia >>Partnerstwo Północnej Jury<<. Analiza ta wykazała, że w okresie realizacji LSR w latach 2015-2020 ogólna liczba obiektów noclegowych na obszarze Partnerstwa Północnej Jury wzrosła ze 148 do 178 obiektów. Najlepiej pod względem ich liczby wypadają gminy Olsztyn, Żarki, Niegowa i Janów. Należy jednak zwrócić uwagę, że w ostatniej z wymienionych gmin liczba obiektów noclegowych uległa w ocenianym okresie zmniejszeniu. W pozostałych gminach liczba ta nie zmieniła się lub w niewielkim stopniu wzrosła. Ogólnie można jednak stwierdzić, że w zakresie liczby miejsc noclegowych dokonał się postęp, co w przyszłości może korzystnie wpłynąć na turystykę.

Nazwa gminy/rok	2015	2020
Janów	34	26
Lelów	10	10
Mstów	4	6
Olsztyn	35	40
Przyrów	1	4
Koziegłowy	5	8
Niegowa	19	33
Poraj	16	16
Żarki	24	35

Tabela 11. Turystyczne obiekty noclegowe w gminach wchodzących w skład LGD.

Podsumowując, w LSR do najważniejszych problemów obszaru LGD zaliczono:

- ograniczony rynek pracy;
- niski stopień integracji społecznej;
- niską edukację obywatelską;
- niską świadomość ekologiczną;

- małe zaangażowanie w wytwarzanie i promocję produktów lokalnych i dziedzictwa lokalnego;
- małą aktywność organizacji NGO;
- niski stopień integracji;
- małe zaangażowanie społeczne młodzieży i grup defaworyzowanych.

Misja LGD Stowarzyszenie „Partnerstwo Północnej Jury” została określona w następujący sposób: „(...) poprzez realizację celów i przedsięwzięć zaplanowanych w LSR, [LGD] będzie dążyć do osiągnięcia wysokiego poziomu rozwoju gospodarczego, społecznego i kulturalnego obszaru LGD, tak by obszar ten stał się regionalnym ośrodkiem gospodarczym, przykładem otwartości i promowania wartości społecznych i kulturowych”. W trakcie pracy nad LSR sformułowano dwa cele główne i cztery cele szczegółowe. Pierwszy cel główny nazwano: „**wielokierunkowy i innowacyjny rozwój obszaru**” i wskazano tutaj trzy cele szczegółowe: wzmocnienie aktywności zawodowej mieszkańców; wzmocnienie aktywności społecznej; zachowanie dziedzictwa lokalnego, rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej. Drugi cel główny nazwano: „**LGD platformą dialogu społecznego i partnerskiego zarządzania zasobami obszaru**” i wskazano tutaj jeden cel szczegółowy: PPJ animatorem współpracy i rozwoju lokalnego.

5.2. Rzeczowy i finansowy postęp w realizacji LSR

Ocena postępu rzeczowo-finansowego pozwala sprawdzić efekty wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju. Ewaluacja jest możliwa dzięki danym dotyczącym wskaźników wartości produktu, przypisanych do poszczególnych przedsięwzięć na etapie tworzenia LSR. Umiejętny dobór wskaźników zwiększa możliwość dobrej orientacji w realizowaniu celów szczegółowych.

Nim omówiony zostanie rzeczowy i finansowy postęp w realizacji LSR, warto jednak zwrócić uwagę na zmiany dokonywane w LSR w omawianym okresie. Nie było ich wiele i miały głównie charakter porządkujący. W ostatnim czasie najważniejsze dotyczyły konieczności przewalutowania budżetu strategii na euro i uwzględniania w nim bonusów finansowych. Wiązało się to oczywiście z koniecznością podniesienia docelowych wartości wskaźników. Fundusze z bonusów przeznaczano na działania z zakresu rozwoju działalności gospodarczej (pierwszy bonus), a także na podjęcie działalności gospodarczej, infrastrukturę

turystyczną i rekreacyjną, smart village oraz ekologiczną operację własną (środki z przewalutowania i drugiego bonusu). Inne ważniejsze zmiany dotyczyły między innymi doprecyzowania zasad przyznawania punktów dla wnioskodawców należących do grup defaworyzowanych w 2020 roku czy zwiększenia punktów dla operacji sprzyjających osiągnięciu celów w zakresie ochrony środowiska. Starano się także wprowadzać poprawki, które pozwalałyby wyrównać szanse na pozyskanie wsparcia dla mniejszych firm.

Należy podkreślić, że obowiązujący system wskaźników różni się nieco od wersji zawartej w LSR przygotowanym w 2015 roku. System ten został ulepszony i dopracowany. Istotne zmiany nazw i definicji wskaźników wprowadzono w 2018 roku i od tego czasu posiadają one precyzyjne definicje i są też proste w pomiarze. W konsekwencji pozwalają lepiej zorientować się w realnych postępach we wdrażaniu LSR.

Istotną kwestią, której należy poświęcić uwagę jest to, w jaki sposób LGD „Partnerstwo Północnej Jury” radziła sobie z realizacją celów wdrażanej strategii. Pomocą będzie w tym przypadku analiza postępu rzeczowego.

Cel ogólny	Cel Szczegółowy	Przedsięwzięcie	Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Stan docel.	Realizacja 2017	Realizacja 2018	Realizacja 2019	Realizacja 2020	Realizacja 2021
1. WIELOKIERUNKOWY I INNOWACYJNY ROZWÓJ OBSZARU	1.1. Wzmocnienie aktywności zawodowej mieszkańców	1.1.1. Zakładanie działalności gospodarczej	Liczba zrealizowanych operacji polegających na utworzenia nowego przedsiębiorstwa	szt.	32	1	7	2	3	7 Suma 20
		1.1.2. Rozwój działalności gospodarczej	Liczba zrealizowanych operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	szt.	15	0	1	2	0	3 Suma 6
		1.1.3. Rozwój rynków zbytu	Liczba rynków zbytu	szt.	1	0	0	0	1	0 Suma 1
	1.2. Wzmocnienie aktywności społecznej	1.2.1. Tworzenie lub wspieranie grup integracji obywatelskiej i społecznej	Liczba utworzonych lub wspartych grup	szt.	13	0	2	1	1	9 Suma 13
			Liczba zaktywizowanych organizacji NGO	szt.	9	0	0	0	44	0 Suma 44
			Liczba szkoleń	szt.	36	0	27	0	0	9 Suma 36
		1.2.2. Podnoszenie świadomości i kompetencji mieszkańców w zakresie stosowania rozwiązań proekologicznych, w tym innowacyjnych	Liczba szkoleń	szt.	9	0	0	0	0	9 Suma 9
			Liczba projektów grantowych Smart Villages	szt.		-	-	-		
	1.2.3. Organizacja przedsięwzięć promujących dbałość o środowisko naturalne	Liczba przedsięwzięć promujących dbałość o środowisko naturalne	szt.	1	0	0	0	0	0 Suma 0	

	1.3. Zachowanie dziedzictwa lokalnego, rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej	1.3.1. Kultywowanie i promowanie dziedzictwa lokalnego	Liczba podmiotów wspartych w ramach operacji obejmujących wyposażenie mające na celu szerzenie lokalnej kultury i dziedzictwa lokalnego	szt.	3	0	2	1	1	0 Suma 4
		1.3.2. Organizacja przedsięwzięć kulturalnych, rekreacyjnych, turystycznych, promujących obszar LGD	Liczba przedsięwzięć kulturalnych, rekreacyjnych, promujących obszar LGD	szt.	6	0	5	1	0	0 Suma 6
		1.3.3. Budowa lub doskonalenie ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej	Liczba nowych lub przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej i Rekreacyjnej	szt.	40	0	19	9	3	5 Suma 36
			Liczba nowych lub udoskonalonych obiektów infrastruktury kulturalnej	szt.	1	0	1	0	0	0 Suma 1
2. LGD PLATFORMĄ DIALOGU SPOŁECZNEGO I PARTNERSKIEGO O ZARZĄDZANIU ZASOBAMI OBSZARU	2.1. PPJ animatorem współpracy i rozwoju lokalnego	2.1.1.. Organizacja działań podnoszących wiedzę i umiejętności	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników i organów LGD	osobodzień	170	59 (2016 rok – 60)	45	9	4	11 Suma 188
		2.1.2. Promocja PPJ i obszaru	Liczba wydawnictw promocyjno-informacyjnych	szt.	13	1 (2016 rok – 1)	2	0	1	1 Suma 6

		Liczba artykułów prasowych	szt.	10	2 (2016 rok – 5)	1	1	1	0	Suma 10
		Liczba gadżetów promocyjnych	szt.	15	0	9	1	0	6	Suma 16
		Liczba seminariów wyjazdowych	szt.	3	0	0	0	0	1	Suma 1
		Liczba spotkań / wydarzeń adresowanych do mieszkańców	szt.	1	1	0	0	0	0	Suma 1
		Liczba konferencji / targów / prezentacji (odbywających się poza terenem LGD) z udziałem przedstawicieli LGD	szt.	4	1 (2016 rok – 1)	1	1	0	0	Suma 4
		Rozbudowa strony WWW	moduł	2	0	0	0	0	0	Suma 0
		Liczba zrealizowanych projektów współpracy	szt.	3	0	1	0	1	0	Suma 2
	2.1.3.	Doradztwo dla beneficjentów	Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	szt.	984	248 (2016 rok – 265)	271	168	98	111 Suma 1 161
	2.1.4.	Aktywizacja lokalnej społeczności	Liczba spotkań / wydarzeń adresowanych do mieszkańców	szt.	15	2 (2016 rok - 8)	3	1	1	1 Suma 16
			Liczba działań aktywizujących	szt.	4	1	1	1	1	0 Suma 4
			Liczba opracowanych raportów	szt.	6	0	1	1	1	1 Suma 4

Tabela 12. Rzeczowy postęp w realizacji LSR.

Wszystkie przedsięwzięcia realizowane przez PPJ były trafnie zdefiniowane i wynikały ze stwierdzonych w LSR potrzeb. Dotyczy to zarówno działań infrastrukturalnych, proprzedsiębiorczych, jak i związanych z ekologią, aktywizacją czy dziedzictwem kulturowym. LGD wpływało na rozwój obszaru, ponieważ środki niejednokrotnie przeznaczono na projekty, które dobrze wykorzystywały jego potencjał rozwojowy, ale jednocześnie były niemożliwe do sfinansowania w inny sposób.

Warto podkreślić, że zrealizowane w ramach wdrażania LSR operacje były odpowiedzią na potrzeby obserwowane na całym obszarze LGD (m.in. starzenie się społeczeństwa, słabo rozwinięty rynek pracy, konieczność ochrony środowiska). Wynikały one jednak także ze specyfiki poszczególnych gmin. W tym aspekcie warto bowiem przykładowo odnotować, że niektóre z nich są nastawione bardziej na turystykę (Janów, Niegowa, Poraj), a inne na działania przedsiębiorcze (Koziegłowy). Niezbędne było odnalezienie „złotego środka” i można stwierdzić, że udało się to osiągnąć. Dużo pozytywnego w tym aspekcie wniosło zaangażowanie samych samorządów, które zgłaszały potrzeby i konsultowały projekty.

Dotychczasowe działania pokazują duże zainteresowanie ze strony przedsiębiorców i osób chcących podjąć działalność gospodarczą. Udało się zrealizować już 20 z 32 zaplanowanych operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa, a warto zwrócić uwagę, że w tym przedsięwzięciu docelowe wartości wskaźników na przestrzeni ostatnich lat wzrastały wskutek pojawienia się nowych środków. Pozytywnie należy ocenić także realizację operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa, w przypadku których nie ma większych obaw o osiągnięcie stanu docelowego. Udało się wykonać wszystkie przewidziane działania z zakresu rozwoju rynków zbytu. Można więc stwierdzić, że cel szczegółowy „Wzmocnienie aktywności zawodowej mieszkańców” z celu ogólnego „Wielokierunkowy i innowacyjny rozwój obszaru” jest dużym sukcesem. Bardzo dobrze idzie też realizacja celu szczegółowego „Wzmocnienie aktywności społecznej”. Zrealizowano działania z zakresu tworzenia i wspierania grup integracji obywatelskiej i społecznej oraz szkolenia dotyczące podnoszenia świadomości i kompetencji mieszkańców w zakresie stosowania rozwiązań proekologicznych. Do wykonania zostały przedsięwzięcia promujące dbałość o środowisko naturalne oraz nowy wskaźnik przygotowania koncepcji Smart Village. Bardzo dobrze idzie realizacja trzeciego celu szczegółowego „Zachowanie

dziedzictwa lokalnego, rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej”. Zrealizowano już wszystkie przedsięwzięcia dotyczące kultywowania i promowania dziedzictwa lokalnego (przekroczono nawet stan docelowy) oraz zorganizowano zaplanowane przedsięwzięcia kulturalne, rekreacyjne i turystyczne promujące obszar LGD. Bardzo bliskie zakończenia są działania dotyczące budowy lub doskonalenia ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej.

W przypadku drugiego celu głównego, czyli „LGD platformą dialogu społecznego i partnerskiego zarządzania zasobami obszaru” zrealizowano więcej niż zaplanowano działań podnoszących wiedzę i umiejętności. Bardzo pozytywnie prezentują się wskaźniki w przypadku przedsięwzięcia promującego Partnerstwo Północnej Jury i obszar jego działania - w większości osiągnięto już stan docelowy czy też nawet go przekroczono, a do wykonania pozostały tylko publikacje wydawnictw promocyjno-informacyjnych, zorganizowanie seminariów wyjazdowych, rozbudowa strony internetowej. Do zrealizowania pozostaje też jeden projekt współpracy, który rozpoczął się w 2021 roku. Wskaźniki dotyczące działalności biura LGD, w tym zarówno te dotyczące doradztwa dla beneficjentów, jak i aktywizacji lokalnej społeczności, zostały także osiągnięte.

Dzięki środkom LGD „Partnerstwo Północnej Jury” uruchomiono wiele interesujących nowych podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. Wśród nich wymienić można między innymi salon pielęgnacji zwierząt, gabinet fryzjerski, zakład kosmetyczny, firmę produkcyjno-handlową wytwarzającą szeroki asortyment wyrobów drewnianych, motoryzacyjne centrum diagnostyczno-naprawcze, kilka przedsiębiorstw remontowo-budowlanych, firmę zajmującą się renowacją trawników czy przedsiębiorstwo świadczące usługi geodezyjne i kartograficzne. W kontekście środków na rozwój działalności gospodarczej wymienić można między innymi firmy rozszerzające zakres swojej działalności o produkcję innowacyjnych folii wielowarstwowych z odpadów tworzyw sztucznych oraz otworzenie myjni samochodowej. Beneficjentem była również restauracja, która dzięki dofinansowaniu zmodernizowała swój obiekt i zakupiła brakujące wyposażenie.

Ze zrealizowanych działań infrastrukturalnych warto wymienić renowacje w zabytkowym kościele (Mstów), budowę i modernizację obiektów sportowych (Mstów, Niegowa, Przyrów, Olsztyn, Żarki), poprawę bazy noclegowej i remonty świetlic (Przyrów),

uporządkowanie i unowocześnienie targowisk (Przyrów), odbudowę zdewastowanego skateparku (Poraj), zakup i zamontowanie lodowiska (Mstów). W gminie Lelów stworzono strefę aktywności dla mieszkańców ulokowaną wokół Ośrodka Kultury, a innym istotnym działaniem jest budowa fontanny na rynku. W gminach dzięki środkom LGD powstały również nowe place zabaw (Janów, Koziegłowy, Przyrów). W Żarkach doposażono już istniejący plac zabaw, a w Bliżycach i Gorzkowie przeprowadzono prace remontowo-budowlane w budynkach Ochotniczych Straży Pożarnych. Wsparcie z środków LGD otrzymały Gminna Młodzieżowa Orkiestra Dęta w Pińczycach z gminy Koziegłowy, Bliżycka Orkiestra Dęta z gminy Niegowa, orkiestra dęta funkcjonująca przy OSP w Żarkach oraz Zespół Pieśni i Tańca „Przyrowskie Nutki”.

Należy zwrócić uwagę, że „Partnerstwo Północnej Jury” wsparło bardzo wiele działań służących poprawie infrastruktury turystycznej oraz stworzeniu produktów turystycznych. Przykładem jest rozbudowa i przebudowa budynku gospodarczego na Jurajskie Pokoje Pod Lasem w Ogorzelniku w gminie Niegowa. W kontekście tego, że osiągnięto istotny postęp w dziedzinie infrastruktury w najbliższych latach wskazane wydaje się skupienie większej uwagi na zaspokajaniu potrzeb wyższego rzędu, związanych w szczególności z marketingiem i promocją obszaru. Takie kompleksowe działania powinny bowiem zapewnić spójny rozwój obszaru w dłuższej perspektywie czasowej.

LGD „Partnerstwo Północnej Jury” w swoich działaniach dużo uwagi poświęcało trosce o dziedzictwo lokalne. Rezultatem tego był między innymi zakup strojów dla zespołów folklorystycznych, doposażenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Koziegłowach w sprzęt nagłaśniający i oświetlenie, modernizacja amfiteatru w Żarkach Letnisko, a także promocja historycznego dziedzictwa Lelowa poprzez wykonanie figury króla Kazimierza Wielkiego. Z inicjatywy PPJ zorganizowano także nietypowe przedsięwzięcia, w tym wirtualny spacer po gminie Niegowa „Jaskółka” wraz z akcją promocyjną.

Warto podkreślić, że efektywnie wykorzystywane są środki, które w ramach wdrażania LSR otrzymują organizacje pozarządowe. Celem takich operacji była nie tylko realizacja wskaźników, ale także określone oddziaływanie na społeczność, rozwój organizacji, umacnianie pozycji lokalnych liderów. Przedstawiciele LGD podkreślają, że jest to kierunek działania przynoszący widoczne efekty w zakresie aktywizacji lokalnej społeczności. Dało się

między innymi odnotować uaktywnienie kół gospodyń wiejskich, które w Mstowie zorganizowały np. jarmark bożonarodzeniowy. W ramach operacji własnych przeprowadzono natomiast szkolenia, kursy pomocy przedmedycznej czy kursy komputerowe dla starszych osób z obszaru LGD. Warto podkreślić jest to, iż tego rodzaju działania podejmowano w trakcie pandemii, co zwiększało kompetencje mieszkańców pomagające lepiej radzić sobie z wyzwaniami w nowych i trudnych warunkach. Innym ciekawym projektem były warsztaty z zakresu zakładania „lasu w stoiku”, które jednocześnie pełniły rolę proekologiczną.

W 2020 roku zakończono realizację inicjatyw, które pozwoliły na osiągnięcie planowanych efektów w zakresie wsparcia grup defaworyzowanych. Jednocześnie pojawiły się pewne wątpliwości dotyczące definicji tych grup w LSR. W czasie corocznych warsztatów refleksyjnych rozważano koncepcje węższego ich zdefiniowania lub/i skierowania do ich przedstawicieli bardziej sprecyzowanych działań. W przypadku ewaluowanej strategii różne obszary potencjalnego defaworyzowania poszczególnych grup krzyżowały się. Dana osoba mogła być bowiem jednocześnie defaworyzowana ze względu na wiek, płeć, sytuację zawodową oraz posiadane kwalifikacje, a efektem tego był brak jednoznacznego wskazania, kto konkretnie powinien otrzymać szczególne wsparcie w ramach realizacji LSR oraz jakie wsparcie byłoby w danej sytuacji najbardziej skuteczne.

W trakcie spotkania ewaluatora z przedstawicielami LGD i samorządów z jego obszaru zgłaszane były rozmaite potrzeby. Za bardzo ważną kwestię uznano rozbudowę ośrodków zdrowia czy wsparcie dla osób starszych, w tym wyrażono potrzebę powstania ośrodków rehabilitacyjnych. Za pożądane uznano także stworzenie projektów dla osób młodych, dla których brakuje ciekawej oferty w większości gmin. W dalszym ciągu pomocy potrzebują też organizacje pozarządowe. Patrząc bardziej szczegółowo, wskazywano konieczność przeprowadzenia szkoleń dla strażaków czy unowocześnienia ich remiz. W gminach Lelów, Mstów i Żarki za istotne uznano braki dotyczące miejsc noclegowych, gastronomii czy bardziej rozwiniętych ścieżek rowerowych.

W czasie spotkań refleksyjnych przedstawiciele LGD podkreślali, iż bezrobocie nie jest już wielkim problemem na obszarze LGD i kolejne projekty powinny być dopasowane w większym stopniu do aktualnej sytuacji ekonomicznej (dotyczy to między innymi przyszłej

punktacji). Podobnie rzecz przedstawia się z ekologią i kryterium ochrony środowiska w naborach, które także wymagają dopracowania w przyszłości. We wnioskach uwzględniane są bowiem działania, które pozwalają na uzyskanie dodatkowych punktów za spełnianie tego kryterium, jednak pewne wątpliwości może budzić fakt, czy realnie przyczyniają się one do ochrony zasobów przyrodniczych. Kontrowersje wzbudza też kryterium innowacyjności, w którego przypadku członkowie Rady muszą kierować się bardziej intuicją niż wiedzą. Konieczne jest więc również pochylenie się nad tym zagadnieniem.

Warto przyrzeć się jak przebiegał postęp finansowy w realizacji LSR w poszczególnych latach. Szczegóły obrazuje poniższa tabela.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SUMA
Wybrane operacje	609 913	6 042 969	7 272 337	1 247 527	1 258 547	3 699 626	20 130 919
Podpisane umowy	0,00	3 888 834	2 813 665,51	1 874 445,85	1 074 963	996 884	10 648 792,36
Rozliczone operacje	0,00	60 000,00	2 855 240,51	429 764,84	1 002 305,75	1 415 037	5 762 348,10

Tabela 13. Finansowy postęp w realizacji LSR.

Realizacja finansowa przebiegła zgodnie z planem i można ją uznać za bardzo zadowalającą. Przedstawione dane pokazują znaczący wzrost wartości w kolejnych latach. Na koniec 2021 roku łączna wartość operacji wybranych to 20 130 919 zł, podpisanych umów 10 648 782,36 zł, a rozliczonych operacji 5 762 348,10 zł.

Generalnie nie ma większych obaw co do wykonania celów LSR. Warto podkreślić, że przedstawiciele LGD od początku byli świadomi zagrożeń jakie są związane z realizowaniem przedsięwzięć i dołożyli starań, by je wyeliminować lub przynajmniej zminimalizować. W tym celu wprowadzone zostało między innymi w 2019 roku nowe kryterium wyboru „Realizacja

operacji”. Było ono wysoko punktowane i premiowało operacje, które zakładały złożenie wniosku o płatność końcową nie później niż do 30 czerwca 2021 roku. Stanowiło to zabezpieczenie przed scenariuszem, w którym nie zostałyby osiągnięte zaplanowane wskaźniki. Po wynikach widać doskonale, że było to rozwiązanie jak najbardziej sensowne.

5.3. Projekty współpracy

„Partnerstwo Północnej Jury” zrealizowało w analizowanym okresie trzy projekty współpracy. Pierwszy z nich to „Wielkie granie i odkrywanie - Zasoby Obszaru Naszym Atrybutem Rozwoju” (ZONAR). Projekt rozpoczął się w lipcu 2017 roku i trwał do maja 2018 roku. Partnerami PPJ były Stowarzyszenie „Razem na wyżyny” oraz LGD „Bractwo Kuźnic”. Jego celem było wypromowanie zasobów obszaru i integracja lokalnych społeczności. Najważniejszym efektem projektu stała się opracowana wspólnie z mieszkańcami autorska gra ZONAR, którą aktualnie można wypożyczyć w partnerskich gminnych bibliotekach publicznych. Na potrzeby gry zostało opracowanych 600 pytań tematycznych w kategoriach: wiedza obywatelska, turystyka i sport, przyroda, historia, ludzie, kultura i sztuka. W każdej kategorii uczestnicy warsztatów wraz z partnerami projektu współpracy przygotowali 100 pytań. Podsumowaniem projektu był turniej, w czasie którego przetestowano grę oraz podjęto działania na rzecz integracji lokalnej społeczności. Całkowity budżet projektu wyniósł 77 281,98 zł, a udział PPJ 32 389,87 zł.

Drugi projekt współpracy „Od dziedzictwa do bogactwa” (ODDO) miał międzynarodowy charakter. Realizowany był on od marca 2019 roku do czerwca 2020 roku w partnerstwie z Lokalną Grupą Działania „Bractwo Kuźnic”, Stowarzyszeniem „Razem na wyżyny”, Stowarzyszeniem Kraina św. Anny, Stowarzyszeniem Lokalną Grupą Działania „Kraina Dinozaurów”, a także czeskimi partnerami MAS Rýmařovsko i Místní akční skupina Opavsko z.s. Głównym celem była promocja zasobów regionu i wspieranie rozwoju lokalnego. W ramach projektu zrealizowano szereg działań, w tym należy wskazać: opracowanie graficzne logo projektu; wykonanie worków turystycznych i toreb reklamowych; opracowanie i wydanie trójjęzycznej publikacji albumowej; opracowanie i wydanie gry typu memory; opracowanie i wydanie map promujących projekt współpracy; opracowanie i wydanie kalendarza promującego projekt współpracy; trzydniowe warsztaty

w Polsce z zakresu dziedzictwa lokalnego. Budżet projektu wyniósł 450 225,47 zł, a udział finansowy PPJ 138 611 zł.

Ostatni projekt współpracy „Magiczny, regionalny koszyk atrakcji” (MARKA) jest aktualnie w trakcie realizacji. Rozpoczął się w czerwcu 2021 roku, a zakończenie zaplanowano na kwiecień 2022 roku. Realizowany jest on wraz z LGD „Żywiecki Raj”. W ramach realizacji projektu zaplanowano szereg działań, m.in. opracowanie programu promocji marki, identyfikacji wizualnej, wypracowanie produktu turystycznego PPJ, szkolenia na temat certyfikacji i promocji produktów lokalnych, szkolenia dotyczące social media, zaprojektowanie i przygotowanie tras biegowo-spacerowych, wydrukowanie map, opracowanie graficzne i wydanie autorskiej gry, stworzenie lokalnych, markowych koszyków atrakcji, wydanie książki kucharskiej, opracowanie strony internetowej promującej markę oraz filmu promocyjnego, zakup zdalnie zarządzanych systemów do wyświetlenia treści. Całkowity budżet projektu wynosi 400 000, a finansowy udział PPJ to 200 000.

5.4. Działania poza RLKS

„Partnerstwo Północnej Jury” stara się o pozyskiwanie środków z zewnątrz i tym samym ma na swoim kilka działań realizowanych poza RLKS. Warto przyrzeć się dwóm najważniejszym.

Projekt „Dziedzictwo kulinarne Partnerstwa Północnej Jury inspiracją do rozwoju przedsiębiorczości i aktywizacji lokalnej społeczności” był współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach II Schematu Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” PROW na lata 2014-2020. Realizowano go od marca do października 2020 roku. Celem operacji była wieloaspektowa aktywizacja lokalnej społeczności i wzmocnienie współpracy społeczności lokalnej na obszarze Stowarzyszenia PPJ poprzez organizację konkursu kulinarnego i konferencji. Brało w niej udział 35 osób, które miały możliwość pogłębienia wiedzy w zakresach tematycznych ujętych w programie dotyczącym lokalnych sieci i projektów dofinansowanych z PROW. Z kolei 108 uczestników konkursu kulinarnego wymieniło wiedzę i doświadczenie dotyczące tradycyjnych, lokalnych potraw. Budżet działania wyniósł 14 773,55 zł.

Kolejną operacją realizowaną przez PPJ był projekt pt. „Najlepsze inicjatywy lokalne inteligentnych sołectw w Partnerstwie Północnej Jury”, współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach II Schematu Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” PROW na lata 2014-2020. Projekt odbywał się od marca do listopada 2021 roku, a jednym z jego podstawowych celów była aktywizacja lokalnych społeczności oraz wzmocnienie ich integracji i kooperacji. Realizacja projektu odbywała się poprzez konferencję i konkurs na najlepsze inicjatywy lokalne inteligentnych sołectw. W spotkaniach konkursowych wzięło udział 94 uczestników, którzy zaznajomili się z tematyką smart inicjatyw i wymienili wiedzę dotyczące projektów inteligentnych sołectw na obszarze PPJ. Działania te miały zainspirować do opracowania koncepcji smart village, które mogłyby zostać zrealizowane w czasie kolejnego okresu programowania UE. Budżet projektu wyniósł 19 242,93 zł.

5.5. Działalność Biura LGD

Biuro LGD ma swoją siedzibę w Janowie. Aktualnie zatrudnione są tam cztery osoby: dyrektor biura, główna księgowa, specjalista do spraw dokumentowania i sprawozdawczości, specjalista ds. projektów, informacji i współpracy. Z istotniejszych zdarzeń kadrowych warto zauważyć, że w 2019 roku nastąpiła zmiana na stanowisku dyrektora biura LGD. W trakcie spotkań refleksyjnych podkreślano jednak, że nowy dyrektor przejął dowodzenie sprawnym zespołem, który zgromadził w poprzednich latach spory kapitał.

„Partnerstwo Północnej Jury” pod wieloma względami można stawiać za wzór. Prace docenione zostały nawet na arenie międzynarodowej – działania stowarzyszenia zaprezentowano na europejskiej konferencji, a dodatkowo LGD otrzymało wyróżnienie w międzynarodowym konkursie. W 2021 roku miała natomiast wizyta sołtysów z województwa mazowieckiego. Dla członków i pracowników stowarzyszenia był to sygnał, że realizowane przez nich działania mogą być uznawane za dobrą praktykę i spotykać się z szerszym zainteresowaniem.

„Partnerstwo Północnej Jury” znane jest z realizowania autorskich projektów w zakresie aktywizowania społeczności lokalnej. O skuteczności prowadzonego przez biuro LGD doradztwa świadczy też fakt, że korzystanie z niego wydatnie wpływa na jakość wniosków przygotowywanych przez potencjalnych beneficjentów. W trakcie spotkań refleksyjnych

zwrócono też uwagę, że pracownicy w swoich działaniach starają się być blisko beneficjentów. W konsekwencji kontakty beneficjentów z przedstawicielami stowarzyszenia są częste i bezpośrednie. Pozytywnie wpływa to zarówno na jakość realizowanych operacji, jak również na osiąganie celów związanych z aktywizacją lokalnej społeczności.

Zwraca uwagę duża aktywność LGD w internecie. Na swojej stronie internetowej oraz w mediach społecznościowych „Partnerstwo Północnej Jury” informuje nie tylko o działaniach czy sukcesach, ale także o innych sprawach istotnych dla społeczności lokalnej, np. o możliwości pozyskiwania środków finansowych z innych źródeł. W tym kontekście warto także zwrócić uwagę na aktywną promocję LGD za pośrednictwem programów TVP3.

W trakcie pandemii utrudnieniem dla biura był fakt, że jego siedziba mieści się na piętrze budynku, w którym ulokowane jest też przedszkole. W związku z tym zorganizowano dodatkowy punkt obsługi wnioskodawców ulokowany przy wejściu do budynku, co pozwalało zarówno na sprawną obsługę beneficjentów, jak również nie zakłócało pracy przedszkola.

Ważną kwestią w działalności LGD są szkolenia, które powinny wzmacniać kompetencje osób odpowiedzialnych za wdrażanie Strategii RLKS. W latach 2016-2021 odpowiednie działania w tym zakresie przeprowadzono zarówno dla pracowników Biura LGD, jak i dla członków organów. Dotyczyły one rozmaitych kwestii związanych z realizacją LSR, w tym zasad oceny i wyboru projektów, monitoringu i ewaluacji, zasad wypełniania dokumentacji czy zasad finansowania i rozliczania operacji. Warto zwrócić uwagę, że w trakcie pandemii pracownicy wzięli udział w szkoleniu dotyczącym zasad tworzenia wideokonferencji oraz praktycznych wskazówek jak zaangażować uczestników spotkania. „Partnerstwo Północnej Jury” pozytywnie wyróżnia się na tle porównywalnych LGD liczbą zrealizowanych szkoleń. Szczegółowy wykaz szkoleń przedstawiono w poniższych tabelach.

Data szkolenia	Temat szkolenia	Frekwencja
23-24.06.2016	Zasady wdrażania LSR Stowarzyszenia PPJ. Zasady oceny i wyboru projektów do finansowania	1
05.10.2016	Zasady wdrażania LSR Stowarzyszenia PPJ. Zasady oceny i wyboru projektów do finansowania	4
16-17.08.2016	Zasady wypełniania dokumentacji aplikacyjnej i rozliczeniowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez	2

	społeczność”	
09.09.2016	Księgowość w LGD	1
01-02.06.2017	Szkolenie dot. monitoringu i ewaluacji	1
16-17.01.2017	Zasady wypełniania dokumentacji aplikacyjnej i rozliczeniowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”	1
07.03.2017	Doradztwo dla wnioskodawców i skuteczna komunikacja ze społecznością lokalną	1
25-26.09.2017	Zasady wdrażania LSR Stowarzyszenia PPJ. Zasady oceny i wyboru projektów do finansowania. Analiza karty oceny wniosków. Elektroniczna Obsługa wniosków, sposób dokonywania oceny przy pomocy pomocniczego narzędzia internetowego	2
24.10.2017	Zasady finansowania i rozliczania projektów grantowych	1
06.11.2017	Realizacja i rozliczanie projektów współpracy	1
12-13.10.2017	Ocena biznesplanów i karta zdobności z PROW, uzasadnienie kryteriów oceny w formie interaktywnej wymiany doświadczeń dla osób oceniających wnioski składane do LGD	1
25-26.10.2017	Stosowanie zasad konkurencyjności w praktyce	1
09-10.11.2017	Szkolenia wewnętrzne dla Lokalnych Grup Działania z terenu województwa śląskiego	1
03.07.2018	Zasady rozliczania kamieni milowych w ramach wdrażania LSR	1
11.09.2018	Zasady rozliczania operacji w ramach działania 19.4 Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji objętych PROW na lata 2014-2020	2
27-28.09.2018	Zarządzenie projektem grantowym w LGD	2
05.10.2018	Zasady rozliczania operacji projektu grantowego w ramach poddziałania 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”	2
18-19.10.2018	Szkolenia wewnętrzne dla Lokalnych Grup Działania z terenu województwa śląskiego	1
15.11.2018	Zasad postępowania z weksłami in blanco oraz wyprzedzającego finansowania w kontekście projektów grantowych w podejściu LEADER/RLKS w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020	2
04-05.12.2018	Ocena realizacji LSR. Zasady oceny i wyboru projektów do finansowania. Elektroniczna Obsługa wniosków, sposób dokonywania oceny przy pomocy pomocniczego narzędzia internetowego	2
13.03.2019	Szkolenia wewnętrzne dla Lokalnych Grup Działania z terenu województwa śląskiego - pracownicy biura	2
01-02.04.2019	Ochrona danych osobowych - wybrane problemy - szkolenie dla Lokalnych Grup Działania - pracownicy biura	2
13-14.06.2019	Spotkanie przedstawicieli LGD z terenu województwa śląskiego w ramach sieci SILESIAN LEADER NETWORK	1
30.09.2019-02.10.2019	Leader dzis i jutro - konferencja podsumowująca wdrażanie lokalnych strategii rozwoju w latach 2016-2018 i perspektywy po roku 2021	1
02-03.12.2019	XV Regionalne spotkanie liderów odnowy wsi z terenu województwa śląskiego	1
18.12.2019	Szkolenie dotyczące przeprowadzenia ewaluacji związanych z LSR	1
13.05.2020	Spotkanie przedstawicieli LGD z terenu województwa śląskiego w ramach sieci SILESIAN	1

	LEADER NETWORK	
26.05.2020	Jak przeprowadzić zdalnie Walne Zebranie Członków LGD oraz głosowanie on-line. Wybór narzędzi oraz warsztat	1
28.05.2020	Spotkanie przedstawicieli LGD z terenu województwa śląskiego w ramach sieci SILESIAN LEADER NETWORK	1
27.04.2020	Spotkanie przedstawicieli LGD z terenu województwa śląskiego w ramach sieci SILESIAN LEADER NETWORK	1
16.06.2020	Spotkanie przedstawicieli LGD z terenu województwa śląskiego w ramach sieci SILESIAN LEADER NETWORK	1
19.06.2020	Podstawowe zasady tworzenia wideokonferencji oraz praktyczne wskazówki jak zaangażować uczestników spotkania	1
25.06.2020	Doświadczenia śląskich Lokalnych Grup Działania we wdrażaniu projektów z EFS w okresie 2014-2020	1
09.07.2020	Spotkanie przedstawicieli LGD z terenu województwa śląskiego w ramach sieci SILESIAN LEADER NETWORK	1
12.08.2020	Spotkanie przedstawicieli LGD z terenu województwa śląskiego w ramach sieci SILESIAN LEADER NETWORK	1
02.10.2020	Spotkanie przedstawicieli LGD z terenu województwa śląskiego w ramach sieci SILESIAN LEADER NETWORK	1
24.11.2020	Konferencja pn. Instrumentarium wsparcia rozwoju obszarów wiejskich po 2020 r. - wyzwania i zamierzenia	1
24.11.2020	Konferencja pn. Instrumentarium wsparcia rozwoju obszarów wiejskich po 2020 r. - wyzwania i zamierzenia	1
15.12.2020	Spotkanie dot. wsparcia LGD o LGR w przyszłym regionalnym programie na lata 2021-2027	1
05.01.2021	Spotkanie przedstawicieli LGD z terenu województwa śląskiego w ramach sieci SILESIAN LEADER NETWORK	1
12.03.2021	Archiwizacja dokumentacji związanej z prowadzeniem stowarzyszenia LGD	1
08-26.03.2021	Koncepcja Smart Villages na obszarach górskich i podgórskich	1
15.03.2021	Spotkanie przedstawicieli LGD z terenu województwa śląskiego w ramach sieci SILESIAN LEADER NETWORK	1
14.05.2021	Spotkanie przedstawicieli LGD z terenu województwa śląskiego w ramach sieci SILESIAN LEADER NETWORK	1
21.07.2021	Spotkanie przedstawicieli LGD z terenu województwa śląskiego w ramach sieci SILESIAN LEADER NETWORK	2
18.08.2021	Spotkanie przedstawicieli LGD z terenu województwa śląskiego w ramach sieci SILESIAN LEADER NETWORK	2
30.09-03.10.2021	Księgowo-prawne podstawy zarządzania wiejską organizacją pozarządową	1
11-12.10.2021	Spotkanie przedstawicieli LGD z terenu województwa śląskiego w ramach sieci SILESIAN LEADER NETWORK	1
22.11.2021	Spotkanie przedstawicieli LGD z terenu województwa śląskiego w ramach sieci SILESIAN	21

	LEADER NETWORK	
--	----------------	--

Tabela 14. Szkolenia pracowników LGD w okresie od 1.01.2016 do 31.12.2021.

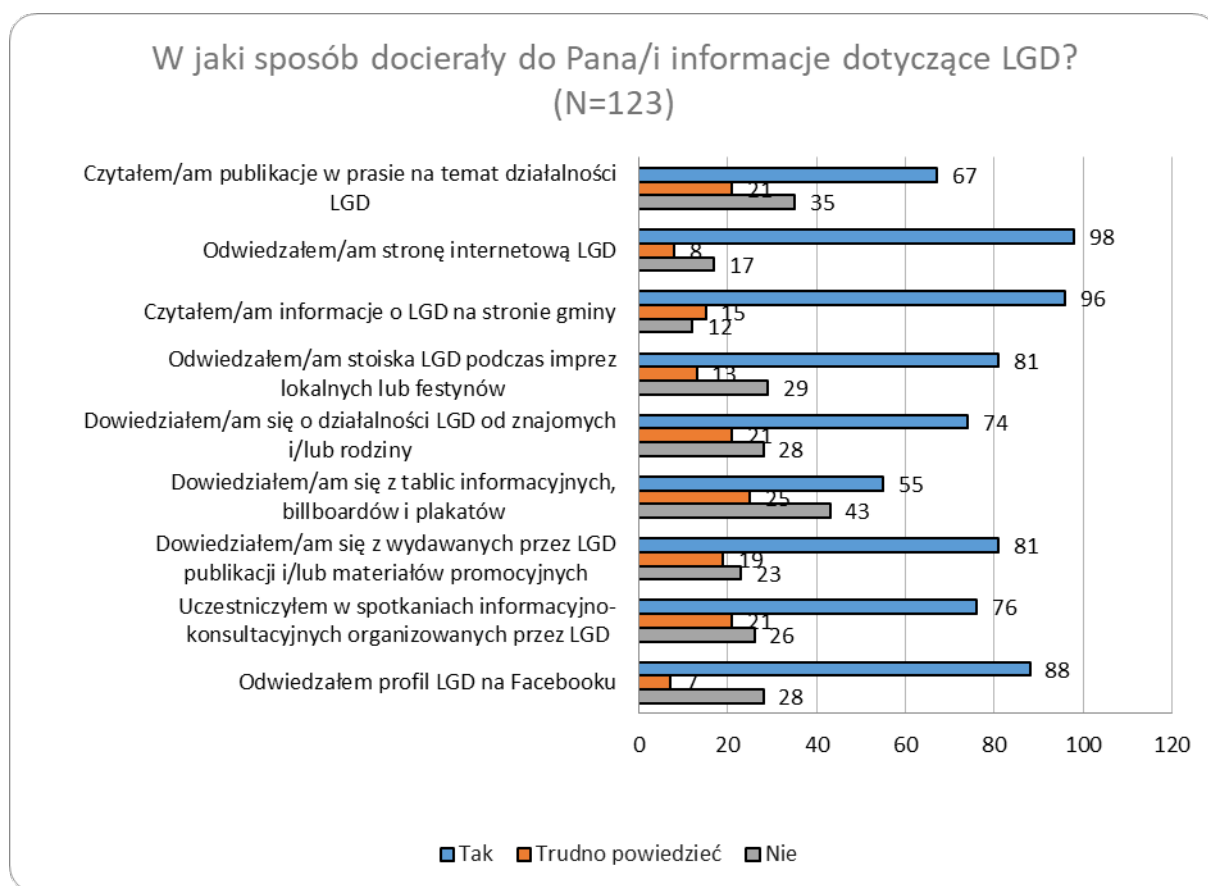
Data szkolenia	Temat szkolenia	Frekwencja
SZKOLENIA DLA RADY		
21-22.09.2016	Zasady wdrażania LSR Stowarzyszenia PPJ. Zasady oceny i wyboru projektów do finansowania. Analiza karty oceny wniosków.	16
05.10.2016	Elektroniczna Obsługa wniosków, sposób dokonywania oceny przy pomocy pomocniczego narzędzia internetowego	16
25-26.09.2017	Zasady oceny i wyboru projektów do finansowania. Analiza karty oceny wniosków. Elektroniczna Obsługa wniosków, sposób dokonywania oceny przy pomocy pomocniczego narzędzia internetowego	10
25.04.2018	Zasady oceny i wyboru projektów do finansowania. Analiza karty oceny wniosków. Elektroniczna Obsługa wniosków, sposób dokonywania oceny przy pomocy pomocniczego narzędzia internetowego	15
04-05.12.2018	Ocena realizacji LSR. Zasady oceny i wyboru projektów do finansowania. Elektroniczna Obsługa wniosków, sposób dokonywania oceny przy pomocy pomocniczego narzędzia internetowego	8
SZKOLENIA DLA ZARZĄDU		
23.09.2016	Zasady wdrażania LSR Stowarzyszenia PPJ	6
25-26.09.2017	Zasady wdrażania LSR Stowarzyszenia PPJ. Zasady oceny i wyboru projektów do finansowania. Analiza karty oceny wniosków. Elektroniczna Obsługa wniosków, sposób dokonywania oceny przy pomocy pomocniczego narzędzia internetowego	5
04-05.12.2018	Ocena realizacji LSR. Zasady oceny i wyboru projektów do finansowania. Elektroniczna Obsługa wniosków, sposób dokonywania oceny przy pomocy pomocniczego narzędzia internetowego	4
SZKOLENIA DLA KOMISJI REWIZYJNEJ		
25-26.09.2017	Zasady wdrażania LSR Stowarzyszenia PPJ. Zasady oceny i wyboru projektów do finansowania. Analiza karty oceny wniosków. Elektroniczna Obsługa wniosków, sposób dokonywania oceny przy pomocy pomocniczego narzędzia internetowego	7

Tabela 15. Szkolenia członków organów LGD w okresie od 1.01.2016 do 31.12.2021.

Kolejną kwestią wymagającą analizy jest realizacja planu komunikacji. Celem prowadzenia działań komunikacyjnych jest zapewnienie jak najszerszego udziału społeczności lokalnej we wdrażaniu LSR i stworzenia warunków uczestnictwa w tym procesie każdej zainteresowanej osobie. Podstawą był w tym aspekcie plan komunikacji. Działania prowadzono w ramach: kampanii informacyjnych o głównych założeniach LSR, spotkań informacyjnych dotyczących zasad oceny i wyboru operacji, udzielania informacji w biurze

LGD, badań satysfakcji z udzielanych informacji, uczestnictwa w lokalnych imprezach plenerowych, organizowaniu kampanii promocyjnych. W ramach działań m.in. publikowano artykuły w prasie lokalnej, w portalach społecznościowych i urzędach gmin, aktualizowano treści zamieszczane na portalu LGD, organizowano spotkania otwarte i bezpośrednie, przeprowadzono wywiady ankietowe, prowadzono doradztwo.

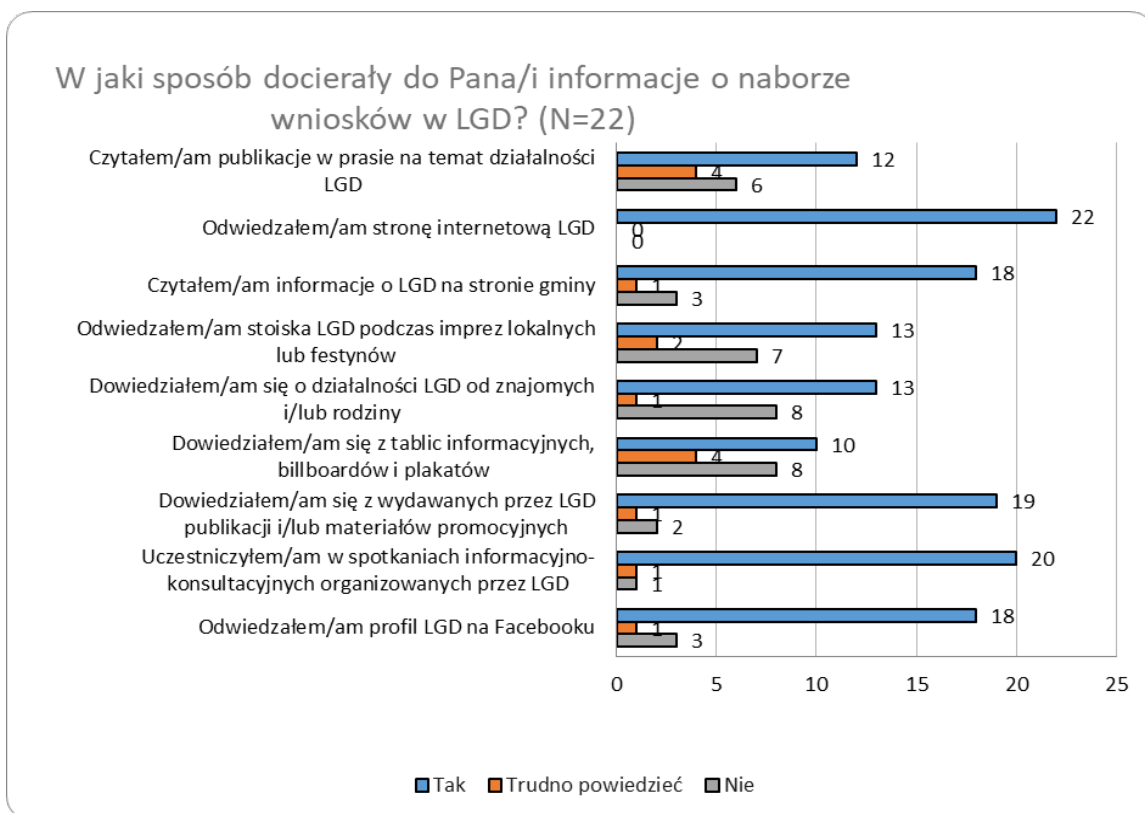
Nawiązując do planu komunikacyjnego, warto sprawdzić opinie samych mieszkańców gmin obszaru LGD na temat tego, czy komunikacja była efektywna. W przygotowanej dla nich ankiecie zadano pytanie o rozpoznawalność LGD „Partnerstwo Północnej Jury”. Spośród 131 badanych mieszkańców, 123 wybrało odpowiedź twierdzącą, a 8 stwierdziło, że nigdy nie słyszało o LGD, co należy uznać za bardzo dobry wynik. Osobom, które wskazały, iż słyszały o LGD „Partnerstwo Północnej Jury” zadano kolejne pytanie dotyczące tego, w jaki sposób dotarły do informacji o LGD. Szczegóły zaprezentowano na poniższym wykresie.

Wykres 2. Metody docierania informacji o LGD „Partnerstwo Północnej Jury” do mieszkańców obszaru.

Dane z powyższego wykresu pokazują, iż przygotowany plan komunikacji spełnił swoje zadanie. Najwięcej mieszkańców gmin obszaru LGD biorących udział w badaniu wskazało, iż źródłem informacji o PPJ było odwiedzanie strony internetowej LGD (98 wskazań), informacje o LGD na stronach gmin (96) oraz profil LGD na Facebooku (88). Potwierdza to dość jednoznacznie, że korzystanie z wirtualnych kanałów komunikacji jest bardzo efektywne. Skuteczne są jednak także bardziej tradycyjne metody, w tym odwiedzanie stoisk LGD w trakcie imprez lokalnych czy festynów oraz publikacje i/lub materiały promocyjne (81). Duże znaczenie miało też uczestnictwo w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych organizowanych przez LGD (76), a dodatkowo również „marketing szeptany” (74). Badani mieszkańcy najrzadziej wskazywali, iż źródłem informacji o LGD były dla nich publikacje w prasie (67) oraz tablice informacyjne, billboardy i plakaty (55).

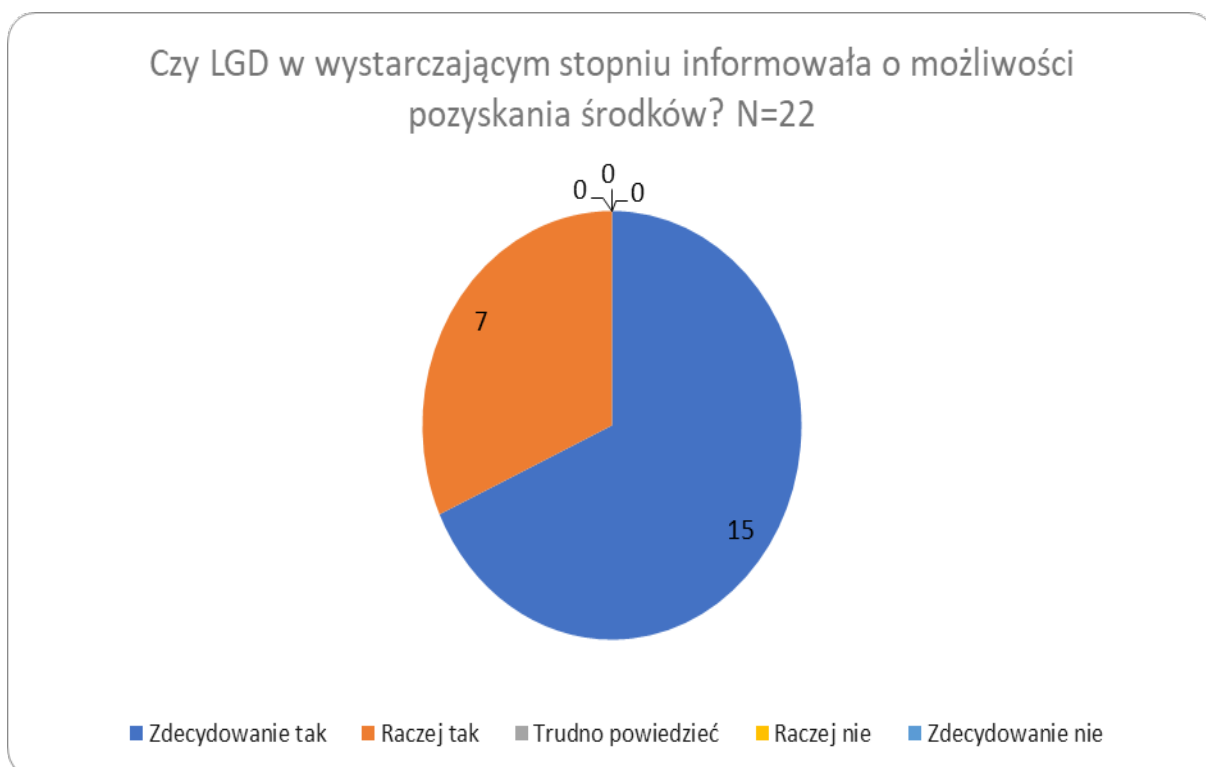
W kontekście działań komunikacyjnych, warto też sprawdzić, w jaki sposób docierały do potencjalnych beneficjentów informacje o naborze wniosków w LGD. Szczegóły obrazuje poniższy wykres.

Wykres 3. Metody docierania informacji o naborach w LGD „Partnerstwo Północnej Jury” do potencjalnych beneficjentów.

Ankietowani beneficjenci potwierdzają, że sieć internetowa to aktualnie najlepszy kanał komunikacyjny. Wszyscy 22 respondenci ankiety kierowanej do osób i przedstawicieli podmiotów realizujących operacje w ramach wdrażania LSR wskazali, iż to strona internetowa LGD stanowiła źródło informacji o naborze, a sporo osób wskazało również informacje o LGD na stronie gminy i profil LGD na Facebooku (po 18). Istotną funkcję odegrały spotkania informacyjno-konsultacyjne i w tym przypadku 20 spośród 22 respondentów wybrało tę odpowiedź. Bardzo ważny okazały się również wydawane przez LGD publikacje i/lub materiały (19). Najślabiej wypadło natomiast w ankiecie odwiedzanie stoisk podczas lokalnych festynów czy imprez (13), publikacje w prasie (12) oraz informacje zamieszczane na tablicach informacyjnych, billboardach czy plakatach (10).

Istotne jest także sprawdzenie, jak badani beneficjenci oceniają to, czy LGD w wystarczającym stopniu informowała o możliwości pozyskania środków. Szczegóły obrazuje poniższy wykres.

Wykres 4. Ocena beneficjentów na temat stopnia informowania przez LGD o możliwości pozyskania środków.

Ankietowani beneficjenci bardzo pozytywnie oceniają działalność Biura LGD w aspekcie informowania o możliwości pozyskania środków. Wszyscy badani zgodzili się z tym stwierdzeniem, z czego odpowiedź „zdecydowanie tak” zaznaczyło 15 spośród nich, a „raczej tak” 7., Można więc stwierdzić, że jedno z podstawowych zadań LGD zostało ocenione bardzo dobrze.

Jedną z najbardziej efektywnych form komunikacji z lokalną społecznością jest doradztwo dla potencjalnych beneficjentów. O jego pozytywnym wpływie na realizację LSR świadczy fakt, iż wyraźniej lepiej oceniane przez Radę LGD były propozycje operacji, które były konsultowane przez ich autorów z pracownikami stowarzyszenia. Tę prawidłowość dobrze obrazuje przykład przywołany na spotkaniu refleksyjnym. Przedstawiciele LGD opisali przypadek jednego z przedsiębiorców, który w przeszłości starał się o wsparcie. Za pierwszym razem nie korzystał on z doradztwa i jego wniosek został odrzucony. Wnioskodawca nie poddał się jednak i zdecydował się składać projekt w kolejnym naborze w 2020 roku. Tym razem jednak poprawił go pod wpływem informacji przekazanych przez pracowników biura w czasie doradztwa. Efektem było pierwsze miejsce na liście rankingowej i uzyskanie wsparcia.

Warto zauważyć, że w trakcie spotkań refleksyjnych wielokrotnie podkreślano, iż konieczne jest intensywne promowanie doradztwa w biurze LGD, a działania prowadzone w tym zakresie powinny zwracać uwagę na skuteczność tej formy wsparcia. Samych porad w analizowanym okresie „Partnerstwo Północnej Jury” udzieliło bardzo dużo. Dane zgromadzone w ramach monitoringu pokazują jednak dość spory spadek udzielonych porad w 2020 i 2021 roku, na co wpływ miała jednak przede wszystkim pandemia koronawirusa. Szczegóły zaprezentowano w poniższej tabeli.

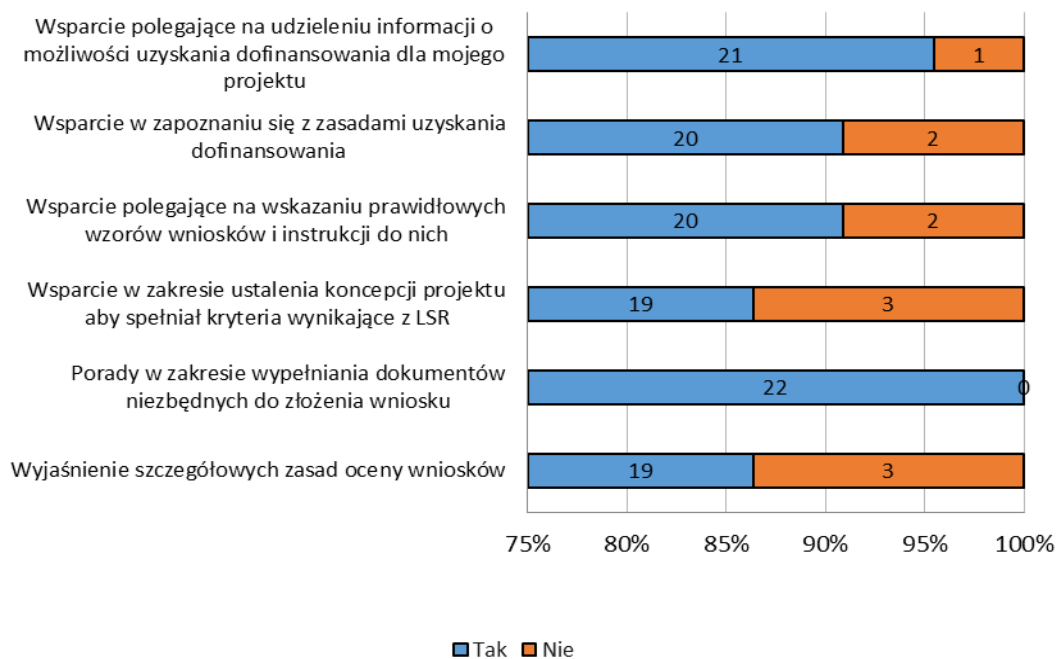
	Dane					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Podmioty, którym udzielono indywidualnego doradztwa	265	248	271	168	98	111
Podmioty, którym udzielono indywidualnego doradztwa i które złożyły wniosek o	61	56	63	30	7	27

przyznanie pomocy						
Podmioty, którym udzielono indywidualnego doradztwa i które zawarły umowy o przyznanie pomocy	7	23	4	15	2	1
Osoby fizyczne	192	164	201	123	88	83
Instytucje	5	5	3	0	1	0
SUMA	525	496	542	336	196	222

Tabela 16. Porady udzielone przez Biuro LGD „Partnerstwo Północnej Jury”.

W ramach badania ewaluacyjnego sprawdzono również opinie beneficjentów na temat jakości świadczonego doradztwa. Zdecydowana większość ankietowanych korzystała z szerokiego zakresu wsparcia ze strony LGD na etapie składania wniosku. Wszyscy badani sięgnęli po porady w zakresie wypełniania dokumentów koniecznych do złożenia wniosku. Tylko jedna osoba nie skorzystała ze wsparcia polegającego na udzieleniu informacji o możliwości uzyskania dofinansowania, a dwie nie zdecydowały się na skorzystanie ze wsparcia w zapoznaniu się z zasadami uzyskania dofinansowania oraz wskazaniu prawidłowych wniosków i instrukcji do nich. 19 spośród 22 respondentów stwierdziło, iż na etapie składania wniosku skorzystało z wyjaśnień szczegółowych zasad oceny wniosków i wsparcia w zakresie ustalenia koncepcji projektu, aby spełniał kryteria wynikające z LSR. Szczegóły zaprezentowano na poniższym wykresie.

Proszę wskazać, w jakim zakresie korzystał/a Pan/i ze wsparcia ze strony LGD na etapie składania wniosku?
(N=22)

Wykres 5. Zakres wsparcia udzielonego beneficjentom ze strony LGD na poszczególnych etapach składania wniosku.

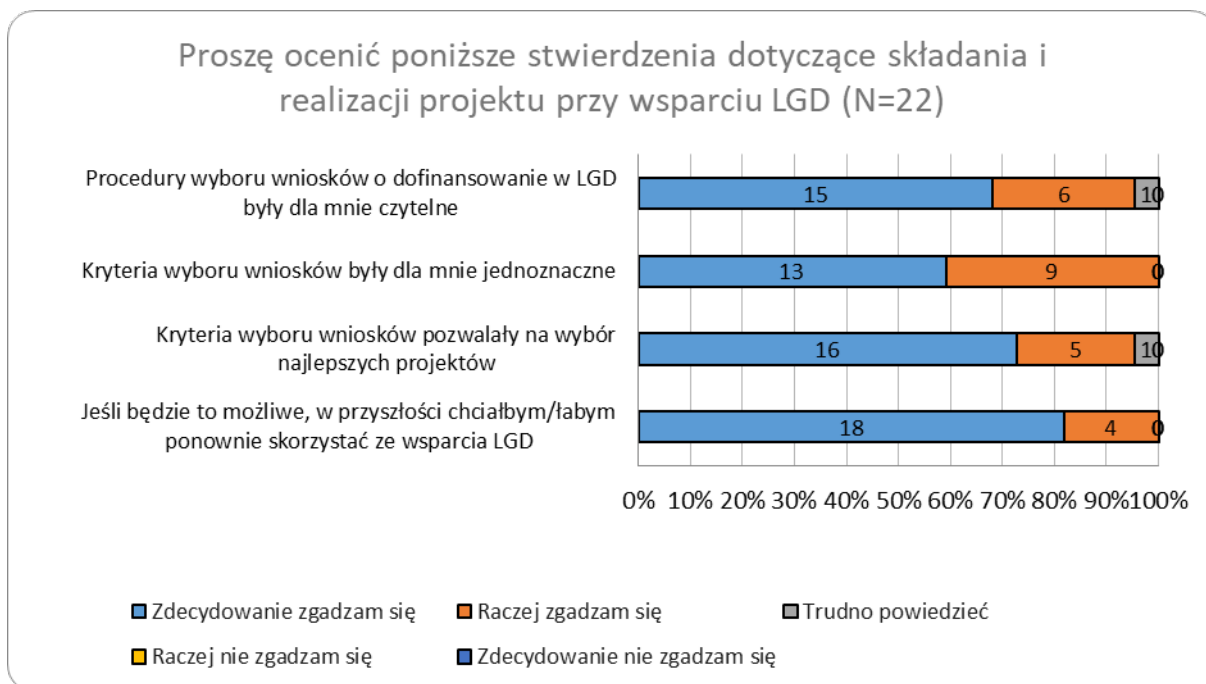
Samo doradztwo ocenione zostało przez badanych beneficjentów bardzo pozytywnie. Dotyczy to zarówno etapu składania wniosku, jak i etapu realizacji oraz rozliczenia operacji. Wysokie oceny dotyczyły zakresu udzielonych porad, ich przydatności, a także przygotowania merytorycznego doradców. Żaden z ankietowanych beneficjentów nie wyraził negatywnej opinii. Szczegóły obrazuje poniższa tabela.

Ocena wsparcia udzielonego beneficjentowi przez LGD na różnych etapach prowadzenia operacji								
		Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie	N
Etap składania wniosku	Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	18	4	0	0	0	0	22
	Udzielone porady były przydatne	18	4	0	0	0	0	22
	Przygotowanie merytoryczne doradców z	19	3	0	0	0	0	22

	LGD było odpowiednie							
Etap realizacji operacji	Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	18	4	0	0	0	0	22
	Udzielone porady były przydatne	20	2	0	0	0	0	22
	Przygotowanie merytoryczne doradcy/ców z LGD było odpowiednie	19	3	0	0	0	0	22
Etap rozliczania operacji	Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	16	5	0	0	0	1	22
	Udzielone porady były przydatne	17	4	0	0	0	1	22
	Przygotowanie merytoryczne doradcy/ców z LGD było odpowiednie	17	4	0	0	0	1	22

Tabela 17. Ocena wsparcia udzielonego beneficjentowi przez LGD na różnych etapach prowadzenia operacji.

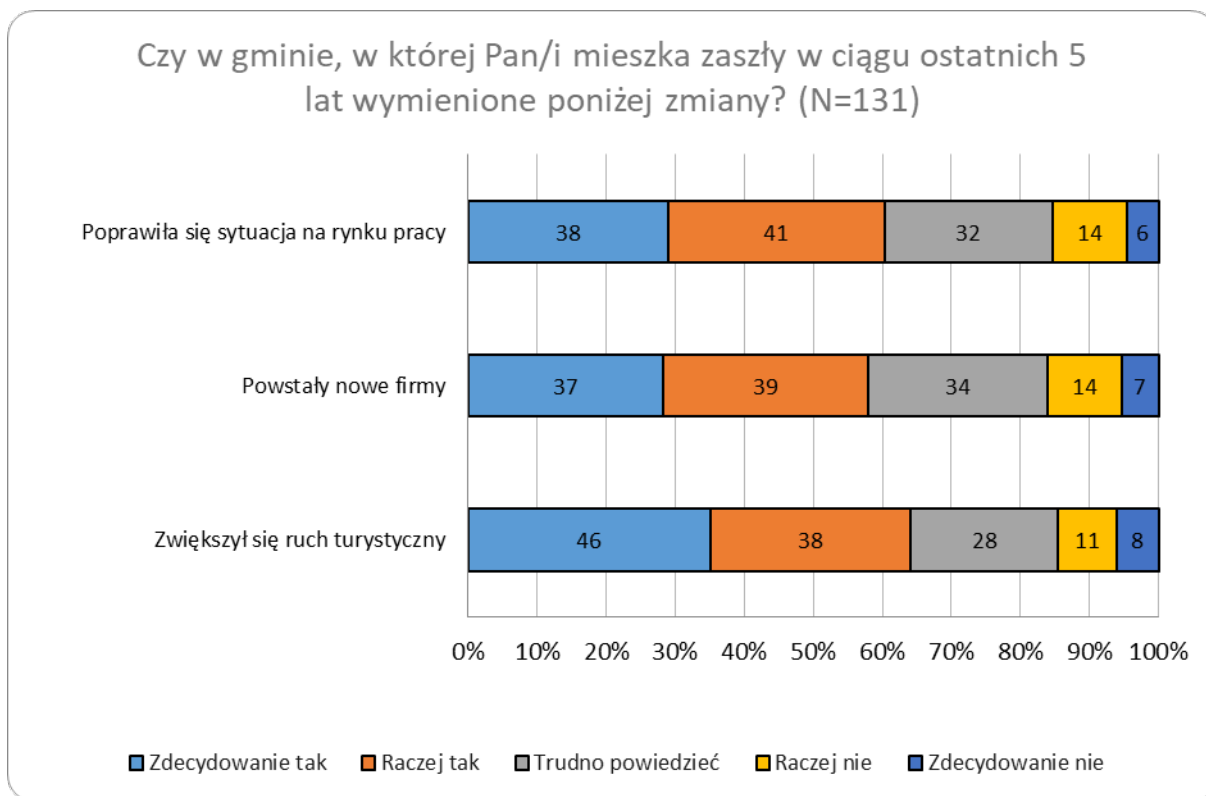
Ankietowani beneficjenci zostali poproszeni o ocenę poszczególnych elementów procesu składania i realizacji projektu przy wsparciu LGD. Wyniki okazały się bardzo pozytywne i żaden z respondentów nie wskazał odpowiedzi „raczej się nie zgadam” czy „zdecydowanie się nie zgadzam” zarówno w przypadku czytelności procedury wyboru, jednoznaczności kryteriów wyboru, a także tego, czy kryteria wyboru wniosków pozwalały na wybór najlepszych projektów. O tym jak dobrze oceniana jest potrzeba funkcjonowania i sama działalność LGD najlepiej świadczy fakt, iż żaden z badanych beneficjentów nie wykluczył zabiegania o ponowne wsparcie ze strony LGD w przyszłości (gdyby pojawiła się taka możliwość), a aż 18 z 22 ankietowanych wskazało w pytaniu o to odpowiedź „zdecydowanie tak”. Oceny poszczególnych stwierdzeń dotyczących procesu składania i realizowania projektu przy wsparciu LGD zaprezentowano na poniższym wykresie.

Wykres 6. Ocena stwierdzeń dotyczących składania i realizowania projektu przy wsparciu LGD „Partnerstwo Północnej Jury”.

5.6. Zmiany na obszarze objętym LSR w ocenie członków lokalnej społeczności

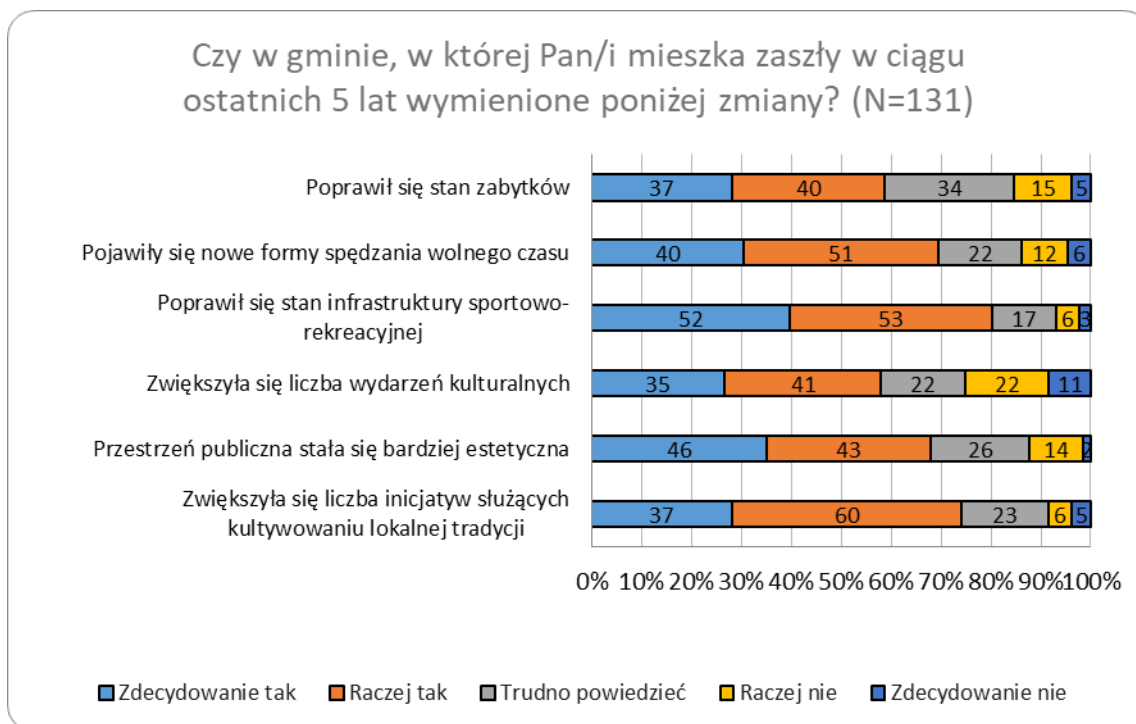
Postęp realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju nie budzi większych zastrzeżeń, a warto podkreślić, iż w przypadku sporej części wskaźników osiągnięto już stan docelowy. „Partnerstwo Północnej Jury” niewątpliwie wpłynęła na zmiany na obszarze LSR. Warto sprawdzić jak sami mieszkańcy, którzy oddali swoje głosy w ankiecie, oceniają zmiany jakie zaszły w przeciągu ostatnich pięciu lat na obszarze LGD i czy ich odpowiedzi potwierdzają tendencje rozwojowe. Na początek analizie poddane zostaną opinie na temat przedsiębiorczości. Szczegóły obrazuje poniższy wykres.

Wykres 7. Ocena zmian dotyczących rozwoju przedsiębiorczości na obszarze LGD w przeciągu ostatnich 5 lat.

Mieszkańcy, którzy oddali swoje głosy w ankiecie pozytywnie oceniają zmiany na obszarze LGD w przeciągu ostatnich 5 lat. Spośród 131 respondentów, aż 76 osób dostrzega pojawienie się nowych firm, a 84 zwiększenie się ruchu turystycznego (przeciwnego zdania jest odpowiednio 21 i 19 osób). W przypadku poprawy sytuacji na rynku pracy głosów pozytywnych jest również bardzo dużo - 79, a negatywnych 20 (z czego tylko 6 osób zaznaczyło odpowiedź 'zdecydowanie nie'). Mieszkańcy dostrzegają zatem rozwój gmin wchodzących w obszar LGD w ostatnich pięciu latach. Można tym samym stwierdzić, że w ostatnich 5 latach „Partnerstwo Północnej Jury” reagowało na wskazane w LSR największe problemy obszaru LGD i sprzyjało tworzeniu odpowiednich warunków do rozwoju sektora gospodarczego.

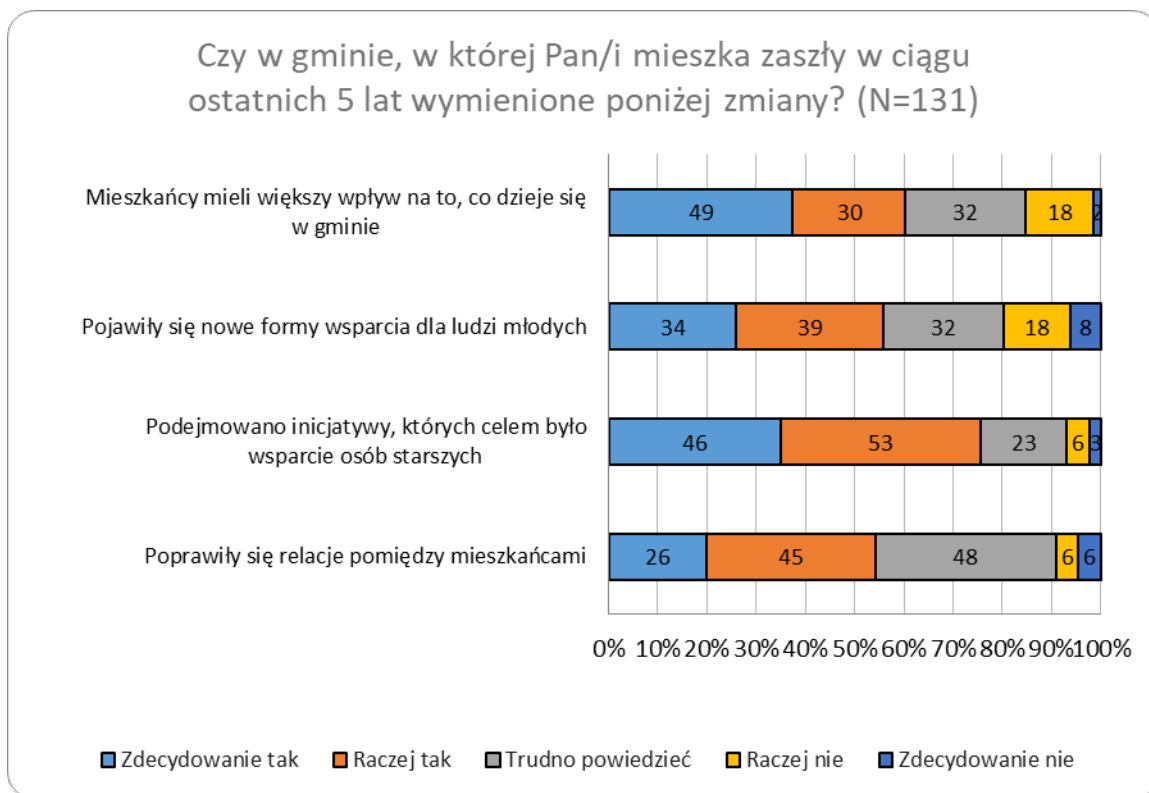
Kolejną kwestią, której warto poświęcić uwagę są zmiany atrakcyjności zamieszkiwanego obszaru, zarówno pod względem potrzeb mieszkańców, jak i potencjalnych turystów. Szczegóły pokazuje poniższy wykres.

Wykres 8. Ocena zmian dotyczących kultury i rekreacji na obszarze LGD w przeciągu ostatnich 5 lat.

Opinie badanych mieszkańców gmin terenu „PPJ” na temat zmian w obszarze kultury i rekreacji na przestrzeni ostatnich 5 lat są bardzo pozytywne. Najlepiej ocenione zostały zmiany dotyczące poprawy stanu infrastruktury sportowo-rekreacyjnej - pozytywną opinie wyraziło 105 spośród 131 ankietowanych, z czego 52 zaznaczyło odpowiedź „zdecydowanie tak”. Mieszkańcy w większości zauważyli zwiększenie się inicjatyw służących kultywowaniu lokalnej tradycji (97 wskazań). Bardzo dobre oceny dotyczą także pojawienia się nowych form spędzania wolnego czasu (91 głosy na „tak”), poprawy estetyki przestrzeni publicznej (89 głosów zgadzających się z tym zdaniem). Według większości ankietowanych zwiększyła się też liczba wydarzeń kulturalnych (76) oraz poprawił się stan zabytków (77). Należy podkreślić, że zdecydowana mniejszość mieszkańców nie dostrzegła pozytywnych zmian. Najgorzej ocenianym aspektem była sfera kultury - 33 respondentów nie zgodziło się z tym, iż dało się zaobserwować zwiększenie liczby wydarzeń kulturalnych).

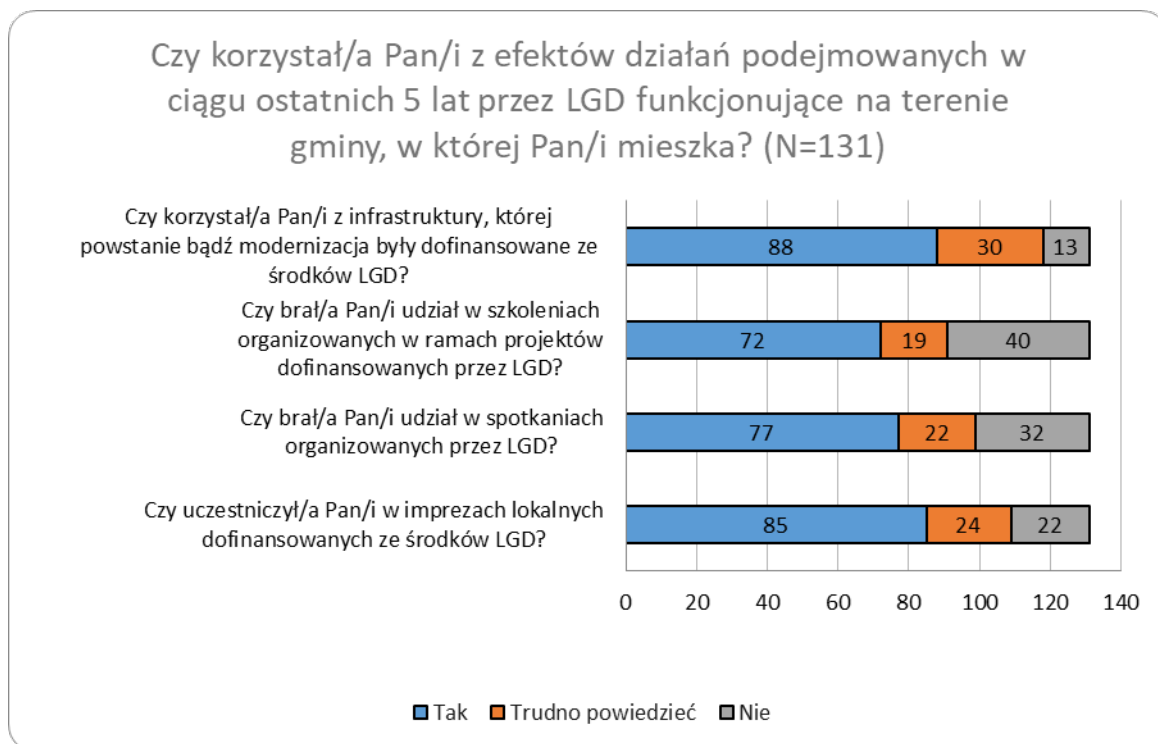
Warto przyrzeć się opinii badanych w kwestii aktywizacji oraz działań na rzecz budowania kapitału społecznego.

Wykres 9. Ocena zmian dotyczących aktywizacji i kapitału społecznego na obszarze LGD w przeciągu ostatnich 5 lat.

Badani mieszkańcy gmin obszaru LGD bardzo pozytywnie oceniają zmiany dotyczące podejmowania inicjatyw, których celem było wsparcie osób starszych. 99 spośród 131 osób zauważyło takie działania (46 zaznaczyło odpowiedź „zdecydowanie tak”), a tylko 9 było przeciwnego zdania. Mniej pozytywnych opinii ankietowani mieszkańcy wyrazili w kwestii pojawienia się nowych form wsparcia dla ludzi młodych - 73 osoby wskazały takie zmiany, a jedynie 26 było odmiennego zdania. Należy także podkreślić, iż badani w zdecydowanej większości stwierdzili, że w ciągu ostatnich 5 lat mieszkańcy mieli większy wpływ na to, co dzieje się w gminie (79 osób odnotowało taką zmianę, zaś 20 było przeciwnego zdania). Bardzo pozytywnie należy odbierać także opinie respondentów na temat poprawy relacji między mieszkańcami. Łącznie aż 71 respondentów dostrzegło postęp w tym zakresie.

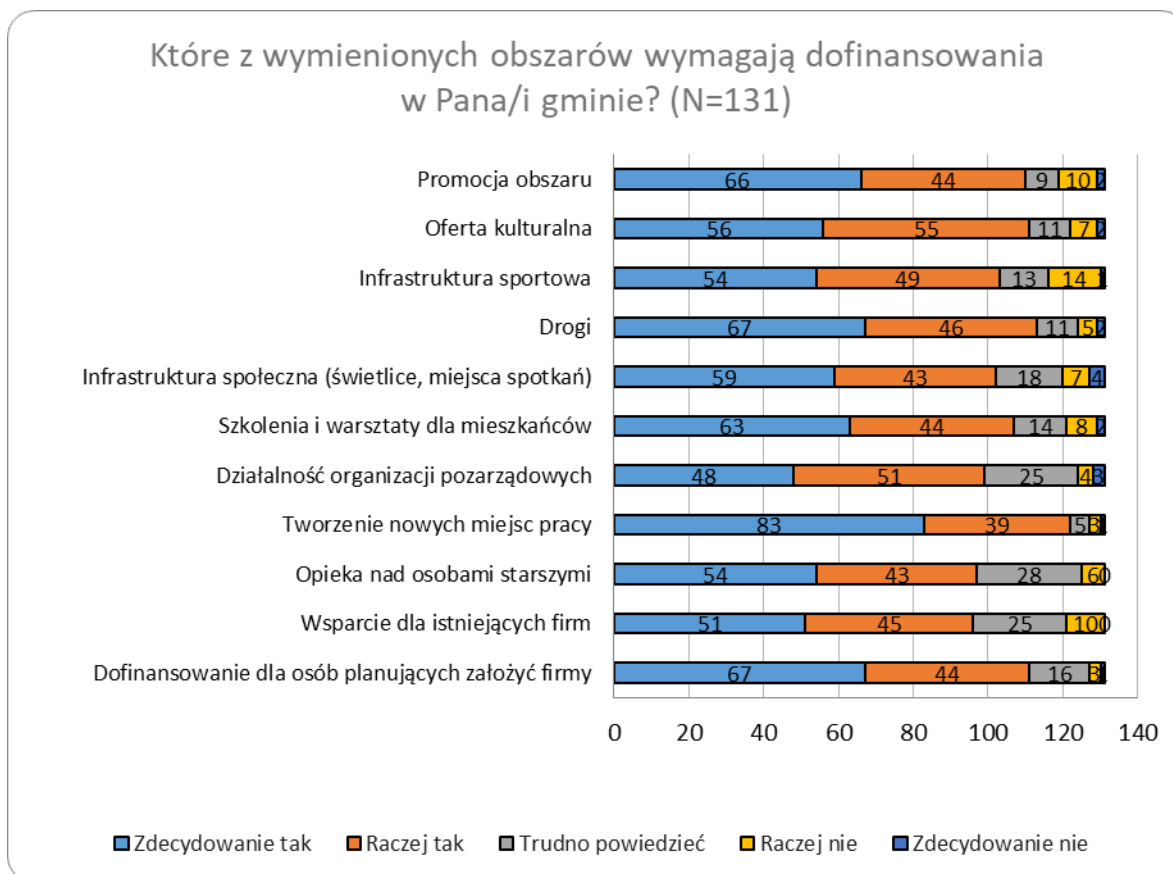
Kolejną kwestią, której warto poświęcić uwagę, są opinie badanych mieszkańców na temat efektów działań aktywizacyjnych podejmowanych w ciągu ostatnich 5 lat przez LGD.

Wykres 10. Korzystanie z efektów działalności LGD „Partnerstwo Północnej Jury”.

88 spośród 131 badanych mieszkańców gmin obszaru LGD stwierdziło, iż korzystało z infrastruktury, której powstanie lub modernizacja były dofinansowane z środków LGD. Bardzo duża liczba ankietowanych osób uczestniczyła w imprezach lokalnych dofinansowywanych przez LGD (85) oraz w spotkaniach organizowanych przez „PPJ” (77). Najmniejszym powodzeniem w grupie badanych cieszyły się szkolenia organizowane w ramach projektów dofinansowanych przez „PPJ”, ale i tak liczba pozytywnych wskazań była imponująca - 72. Warto pamiętać o tym, iż badani mieszkańcy niekoniecznie musieli wiedzieć, że infrastruktura, szkolenia, spotkania czy imprezy były organizowane lub dofinansowane przez LGD (stąd też dużo wskazań na odpowiedź „trudno powiedzieć”). Sporo wskazań „pozytywnych” jednoznacznie pokazuje jednak, iż „Partnerstwo Północnej Jury” cieszy się dużą rozpoznawalnością, a efekty prowadzonych działań są zauważalne.

Na zakończenie tej części raportu warto zwrócić uwagę na to, jakie zdanie mają badani mieszkańcy gmin obszaru LGD na temat ewentualnych przyszłych działań „Partnerstwa Północnej Jury”.

Wykres 11. Obszary wymagające dofinansowania w ocenie badanych mieszkańców gmin obszaru.

Badani mieszkańcy gmin PPJ wskazali, iż obszarów wymagających dofinansowania jest ciągle bardzo dużo. Za bardzo istotne uznane zostały działania przedsiębiorcze. Tworzenie nowych miejsc pracy okazało się ważne dla 122 spośród 131 badanych mieszkańców gmin obszaru LGD (aż 83 wskazało odpowiedź „zdecydowanie tak”), dofinansowanie dla planujących założyć firmy dla 111 ankietowanych, a wsparcie dla istniejących firm dla 96 osób. LGD „Partnerstwo Północnej Jury” powinna więc w dalszym ciągu dużą wagę przykładac do operacji polegających na utworzeniu i rozwoju przedsiębiorstw. Podobnego zdania byli przedstawiciele LGD, którzy brali udział w wywiadach prowadzonych przez ewaluatorów.

Bardzo duża liczba ankietowanych uznała, iż to drogi wymagają odpowiednich działań – 113 spośród 131 badanych wskazało tę odpowiedź, z czego „zdecydowanie tak” zaznaczyło aż 67 spośród nich, a przeciwną opinię miało tylko 7 osób. Warto podkreślić sporą ilość wskazań na promocję obszaru jako wymagającą dofinansowania w gminie - za ważne

działania uznało ją 110 respondentów, z czego 66 wskazało odpowiedź „zdecydowanie tak”. Sporo do zrobienia jest także w aspekcie oferty kulturalnej, a tego zdania było 111 ankietowanych, z czego 56 „zdecydowanie”. 102 osoby za istotną uznało infrastrukturę społeczną, a 103 respondentów wskazało infrastrukturę sportową.

Opieka nad starszymi osobami okazała się ważna dla 97 ankietowanych, spośród których aż 54 zaznaczyło odpowiedź „zdecydowanie tak”. Sporo głosów zebrała także działalność organizacji pozarządowych (99, w tym 48 „zdecydowanie”) oraz szkolenia i warsztaty dla mieszkańców (107, w tym 63 „zdecydowanie”).

6. Odpowiedź na wszystkie wskazane pytania badawcze

6.1. Ocena wpływu na główny cel LSR

W trakcie pracy nad LSR sformułowano dwa cele główne i cztery cele szczegółowe. Pierwszy cel główny nazwano: „**wielokierunkowy i innowacyjny rozwój obszaru**” i wskazano tutaj trzy cele szczegółowe: wzmocnienie aktywności zawodowej mieszkańców; wzmocnienie aktywności społecznej; zachowanie dziedzictwa lokalnego, rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej. Drugi cel główny nazwano: „**LGD platformą dialogu społecznego i partnerskiego zarządzania zasobami obszaru**” i wskazano tutaj jeden cel szczegółowy: PPJ animatorem współpracy i rozwoju lokalnego.

Postęp realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju nie budzi większych zastrzeżeń, a warte podkreślenia jest, iż w przypadku sporej części wskaźników osiągnięto już stan docelowy. Poziom realizacji przedsięwzięć zbliża więc LGD do osiągnięcia zamierzonych w LSR celów. PPJ starało się także, by w prowadzonych operacjach nie chodziło tylko o osiągnięcie wskaźników, ale by faktycznie poprawiały one sytuację na obszarze. Warto w tym aspekcie podkreślić pozytywne opinie mieszkańców przytoczone w raporcie dotyczące poprawy sytuacji na rynku pracy, pojawienia się nowych firm, zwiększenia ruchu turystycznego, rozwoju infrastruktury, a także pozytywnych zmian związanych z kulturą i rekreacją czy rozwoju kapitału społecznego na przestrzeni ostatnich lat.

6.2. Ocena wpływu na kapitał społeczny

Kapitał społeczny jest uważany za kluczowy czynnik rozwoju lokalnego. W najprostszym ujęciu stanowi on zestaw norm, wartości czy sieci wzajemnych zależności, które dają możliwość efektywnego działania. Już w LSR stwierdzono, iż dało się zaobserwować zwiększenie lokalnego kapitału społecznego i intelektualnego oraz świadomości mieszkańców w zakresie bycia „wartością lokalną” obszaru LGD, a także zwiększenie tendencji do podejmowania aktywności społecznych. Za niezbędne uznano jednak działania, które miały wspomóc tę tendencję.

W analizowanym okresie doskonale było widać zaangażowanie LGD „Partnerstwo Północnej Jury” w operacje na rzecz kapitału społecznego. Celem takich działań była nie tylko realizacja wskaźników, ale także określone oddziaływanie na społeczność, rozwój organizacji, umacnianie pozycji lokalnych liderów. Istotną funkcję w tym aspekcie odgrywały niewątpliwie organizacje pozarządowe włączające się we współpracę na rzecz wdrażania LSR i realizacji innych lokalnych inicjatyw. Uwagę zwraca między innymi uaktywnienie się kół gospodyń wiejskich w ostatnich latach.

PPJ prowadziło istotne działania w trakcie pandemii, w tym między innymi kursy pomocy przedmedycznej czy kursy komputerowe dla starszych osób, co miało pomóc lokalnej społeczności w radzeniu sobie z wyzwaniami w nowych i trudnych warunkach. Dodatkowo w ramach operacji własnych prowadzono także rozmaite warsztaty proekologiczne.

W kontekście tworzenia kolejnej LSR interesująco przedstawiają się wyniki ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców gmin obszaru LGD. Zdecydowana większość z nich wskazała, iż bardzo istotnymi obszarami wymagającymi dofinansowania są szkolenia i warsztaty dla mieszkańców, działalność organizacji pozarządowych czy infrastruktura społeczna. Widoczne jest zapotrzebowanie na dalsze działania zmierzające do rozwoju lokalnych zasobów kapitału społecznego.

6.3. Przedsiębiorczość

W ewaluowanej LSR podkreślono niewystarczający rozwój przedsiębiorczości, który związany był z brakiem warunków sprzyjających zarówno uaktywnianiu się nowych przedsiębiorców, jak i rozwoju istniejących już przedsiębiorstw. W konsekwencji uznano, że jednym z najważniejszych działań w ramach wdrażania LSR będzie wzmocnienie aktywności zawodowej mieszkańców, co miało dokonać się przede wszystkim poprzez realizację przedsięwzięć z zakresu zakładania i rozwoju działalności gospodarczej, a także rozwoju rynków zbytu.

W ostatnich latach sytuacja dotycząca przedsiębiorczości nieco się poprawiła. W większości gmin obszaru LGD wzrosła liczba pracujących, odnotowano spadek udziału

bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności, wzrost zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON oraz wzrastającą liczbę osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. LGD „Partnerstwo Północnej Jury” odegrała w tym aspekcie istotną rolę i wpłynęła między innymi na wzrost postaw przedsiębiorczych. Dotychczasowe działania w tym zakresie spotkały się z dużym zainteresowaniem ze strony przedsiębiorców i osób chcących podjąć działalność gospodarczą. Udało się zrealizować już większość zaplanowanych operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa, a warto zwrócić uwagę, że w tym przedsięwzięciu docelowe wartości wskaźników na przestrzeni ostatnich lat wzrastały wskutek pojawienia się nowych środków (działania zostaną zakończone w ramach przeprowadzanych aktualnie naborów). Pozytywnie należy ocenić także realizację operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa, w przypadku których nie ma większych obaw o osiągnięcie stanu docelowego. Dzięki środkom PPJ powstało czy rozwinęło się sposób wiele ciekawych firm, mających duże szanse na trwałe zaistnienie na rynku.

Niezbędne są jednak dalsze działania. Badani mieszkańcy za bardzo istotny obszar wymagający dofinansowania uznali właśnie działania przedsiębiorcze, w tym tworzenie nowych miejsc pracy, wsparcie dla istniejących firm oraz dofinansowanie dla planujących założyć firmy. LGD „Partnerstwo Północnej Jury” powinna więc w dalszym ciągu dużą wagę przykładając do operacji polegających na utworzeniu i rozwoju przedsiębiorstw.

6.4. Turystyka i dziedzictwo kulturowe

W Lokalnej Strategii Rozwoju sporo miejsca poświęcono kwestiom dotyczącym turystyki, zwracając uwagę, że branża związana z obsługą turystów jest słabo rozwinięta na obszarze. Działania na rzecz poprawy tej sytuacji są o tyle istotne, iż mamy do czynienia z terenami, których niewątpliwymi atutami są walory przyrodnicze, zasoby leśne oraz korzystne położenie. W LSR zwrócono uwagę, że wsparcia wymaga baza turystyczna, a także na fakt, iż zaplecze turystyczne nie spełnia wysokich standardów. Podkreślono również niewystarczającą jest ilość punktów gastronomicznych oraz niewystarczająco bogatą ofertę kulturalną.

Należy zwrócić uwagę, że „Partnerstwo Północnej Jury” w analizowanym okresie wsparło bardzo wiele działań służących poprawie infrastruktury turystycznej oraz stworzeniu produktów turystycznych. Sami mieszkańcy zauważyli zwiększenie się ruchu turystycznego. Z drugiej strony tylko 3 spośród 22 badanych beneficjentów wskazało w ankiecie, iż to turyści byli głównym odbiorcą realizowanych przez nich operacji. Niezbędne są zatem dalsze działania związane przede wszystkim z obserwowanymi przez przedstawicieli LGD brakami w działalności okołoturystycznej, brakami miejsc noclegowych i gastronomii czy brakami ścieżek rowerowych. Dodatkowo istotne wydaje się skupienie większej uwagi na zaspokajaniu potrzeb wyższego rzędu, związanych w szczególności z marketingiem i promocją. Takie kompleksowe działania powinny bowiem zapewnić spójny rozwój obszaru w dłuższej perspektywie czasowej. Warto w tym aspekcie podkreślić, że spora ilość mieszkańców w przeprowadzonej ankiecie wskazała promocję obszaru jako wymagającą dofinansowania w gminie (za ważne działania uznało ją 110 respondentów, z czego 66 wskazało odpowiedź „zdecydowanie tak”). Sporo do zrobienia jest także w aspekcie rozwoju oferty kulturalnej, na co wskazało aż 111 ankietowanych mieszkańców, spośród których 56 sygnalizowało zdecydowaną potrzebę podjęcia działań w tym obszarze.

6.5. Grupy defaworyzowane

W ocenianym LSR do grup defaworyzowanych zaliczono: osoby bezrobotne, matki wychowujące małe dzieci, ale chcące powrócić na rynek pracy, osoby w wieku 50+ (zarówno osoby bezrobotne jak i osoby wykluczone cyfrowo), bezrobotną młodzież do 25 roku życia, osoby niepełnosprawne pozostające bez pracy, osoby bez kwalifikacji i doświadczenia zawodowego, organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne), przedsiębiorców, osoby, które chcą rozpocząć działalność gospodarczą, aby rozwiązać problem bezrobocia, ale brakuje im środków finansowych, informacji o dotacjach, wiedzy o sposobie założeniu i prowadzeniu działalności gospodarczej, rolników. To przedstawiciele wymienionych grup mieli stać się głównymi odbiorcami działań wiążących się z kształtowaniem i promowaniem postaw przedsiębiorczych oraz komercjalizacją usług oferty czasu wolnego.

W 2020 roku zakończono realizację inicjatyw, które pozwoliły na osiągnięcie planowanych efektów w zakresie wsparcia grup defaworyzowanych. Jednocześnie pojawiły się pewne wątpliwości dotyczące definicji tych grup w LSR. W czasie corocznych warsztatów refleksyjnych rozważano koncepcje węższego ich zdefiniowania lub/i skierowania do ich przedstawicieli bardziej sprecyzowanych działań. W przypadku ewaluowanej strategii różne obszary potencjalnego defaworyzowania poszczególnych grup krzyżowały się. Dana osoba mogła być bowiem jednocześnie defaworyzowana ze względu na wiek, płeć, sytuację zawodową oraz posiadane kwalifikacje, a efektem tego był brak jednoznacznego wskazania, kto konkretnie powinien otrzymać szczególne wsparcie w ramach realizacji LSR oraz jakie wsparcie byłoby w danej sytuacji najbardziej skuteczne. Kwestia ta powinna zostać dopracowana w kolejnym dokumencie strategicznym.

6.6. Innowacyjność

W LSR zwracano uwagę na problemy dotyczące niskiego poziomu innowacyjności lokalnej gospodarki. W konsekwencji, w ramach przyjętych kryteriów oceny operacji zastosowano w LSR kryterium innowacyjności, a termin ten został użyty nawet bezpośrednio w definicjach celów strategii. Uznano, iż projekt może być uznany za innowacyjny jeśli dotyczy nowego produktu, nowej usługi nowego procesu, transferu i adaptacji innowacji zastosowanych spoza obszaru LGD. W kryteriach oceny i wyboru operacji konkursowych, własnych i grantów zastosowano kryterium innowacyjności obejmujące innowacyjność inwestycyjną i projektową.

Do przykładowych działań „innowacyjnych” należy zaliczyć środki na rozwój firmy zajmującej się produkcją innowacyjnych folii wielowarstwowych z odpadów tworzyw sztucznych. Generalnie należy jednak podkreślić, iż innowacyjność sprawiała pewne problemy w realizacji. Członkowie Rady musieli kierować się bardziej intuicją niż wiedzą. Konieczne jest więc również pochylenie się nad tym zagadnieniem przy planowaniu kolejnej strategii.

6.7. Projekty współpracy

„Partnerstwo Północnej Jury” realizowało w analizowanym okresie trzy projekty współpracy. Pierwszy z nich to „Wielkie granie i odkrywanie - Zasoby Obszaru Naszym Atrybutem Rozwoju” (ZONAR). Drugi projekt współpracy „Od dziedzictwa do bogactwa” (ODDO) miał międzynarodowy charakter. Ostatni projekt współpracy „Magiczny, regionalny koszyk atrakcji” (MARKA) jest aktualnie w trakcie realizacji. Rozpoczął się w czerwcu 2021 roku, a zakończenie zaplanowano na kwiecień 2022 roku. Prowadzone działania służyły przede wszystkim wypromowaniu zasobów obszaru i integracji lokalnych społeczności. Efekty działania wdrażania projektów współpracy należy określić jako bardzo pozytywne i niewątpliwie warto w przyszłości kontynuować tego rodzaju operacje.

6.8. Ocena funkcjonowania LGD

„Partnerstwo Północnej Jury” pod wieloma względami można stawiać za wzór. Inicjatywy podejmowane przez Stowarzyszenie zostały docenione nawet na arenie międzynarodowej. Działania PPJ zaprezentowano na europejskiej konferencji, a dodatkowo LGD otrzymało wyróżnienie w międzynarodowym konkursie.

„Partnerstwo Północnej Jury” znane jest z realizowania autorskich projektów w zakresie aktywizowania społeczności lokalnej. O skuteczności prowadzonego przez biuro LGD doradztwa świadczy fakt, że korzystanie z niego wydatnie wpływa na jakość wniosków przygotowywanych przez potencjalnych beneficjentów. „Partnerstwo Północnej Jury” pozytywnie wyróżnia się również na tle porównywalnych LGD liczbą zrealizowanych szkoleń.

Ankietowani beneficjenci bardzo dobrze oceniają działalność Biura LGD w aspekcie informowania o możliwości pozyskania środków. Zdecydowana większość respondentów korzystała z szerokiego zakresu wsparcia ze strony LGD na etapie składania wniosku. Samo doradztwo ocenione zostało przez badanych beneficjentów bardzo pozytywnie - dotyczy to nie tylko etapu składania wniosku, ale i etapu realizacji oraz rozliczenia operacji. Wysokie oceny dotyczyły zakresu udzielonych porad, ich przydatności, a także przygotowania merytorycznego doradców.

LGD „Partnerstwo Północnej Jury” funkcjonuje więc bardzo dobrze i to zarówno pod względem działań animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, jak i doradczych. Istotnego znaczenia nabiera fakt, iż zatrudnieni pracownicy wykazują się dużą znajomością potrzeb lokalnych społeczności. Wszystko to pozwala na efektywną i skuteczną realizację LSR.

6.9. Ocena procesu wdrażania

LGD wykazała się dużą aktywnością w zakresie prowadzenia naboru wniosków. Większość z nich spotkała się ze sporym zainteresowaniem ze strony beneficjentów. Zdecydowanie największą popularnością cieszyły się nabory na podejmowanie działalności gospodarczej, a w dalszej kolejności na jej rozwój. Nabory prowadzone były według harmonogramu, aktualizowanego w przypadku pojawiających się ku temu przesłanek. Przedstawiciele LGD od początku byli świadomi zagrożeń jakie są związane z realizowaniem przedsięwzięć i dołożyli starań, by je wyeliminować lub przynajmniej zminimalizować. Warto zauważyć, że w tym celu wprowadzone zostało między innymi w 2019 roku nowe kryterium wyboru „Realizacja operacji”. Było ono wysoko punktowane i premiowało operacje, które zakładały złożenie wniosku o płatność końcową nie później niż do 30 czerwca 2021 roku. Stanowiło to zabezpieczenie przed scenariuszem, w którym zaplanowane wskaźniki nie zostałyby osiągnięte na czas. Przeanalizowane w raporcie dane wskazują, że było to rozwiązanie jak najbardziej sensowne.

Same procedury naboru, wyboru i realizacji projektów były wystarczająco przejrzyste i przyjazne dla beneficjentów. Podobnie zastosowane kryteria wyboru operacji były jednoznaczne i nie budzą większych wątpliwości. Pozwalały także na wybór najlepszych wniosków, które są spójne z celami LSR. Wpływ na to miał fakt, że zestaw kryteriów był doskonały w ocenianym okresie, a wpływ na to miały między rekomendacje formułowane w czasie corocznych warsztatów refleksyjnych.

6.10. Wartość dodana podejścia LEADER

„Partnerstwo Północnej Jury” angażuje i łączy organizacje pozarządowe, usługodawców, a także samorząd lokalny. Dodatkowo można zaobserwować znaczny wpływ

na angażowanie liderów lokalnych i osoby fizyczne. Sam potencjał rozwojowy jest wykorzystywany i promowany poprzez wydawnictwa, strony internetowe oraz media społecznościowe.

Warto podkreślić, że „PPJ” cieszy się bardzo dużą rozpoznawalnością na obszarze, a efekty prowadzonych działań są zauważalne. Badani mieszkańcy stwierdzili w zdecydowanej większości, że uczestniczyli w wydarzeniach lokalnych dofinansowanych ze środków LGD, korzystali z infrastruktury, której powstanie lub modernizacja były dofinansowane z jej środków oraz brali udział w spotkaniach organizowanych przez LGD. Udało się więc niewątpliwie zbudować markę, która może procentować w przyszłości. Warta doceniana jest aktywność przedstawicieli LGD. W ramach operacji własnych przeprowadzono szkolenia, kursy pomocy przedmedycznej czy kursy komputerowe dla starszych osób z obszaru LGD. Warte podkreślenia jest to, iż tego rodzaju działania podejmowano w trakcie pandemii, co zwiększało kompetencje mieszkańców pomagające lepiej radzić sobie z wyzwaniami w nowych i trudnych warunkach. Innych ważnych i ciekawych projektów było zdecydowanie więcej.

Dodatkowo „Partnerstwo Północnej Jury” stara się o pozyskiwanie środków z zewnątrz i tym samym ma na swoim kilka działań realizowanych poza RLKS. Wymienić tu można projekty „Dziedzictwo kulinarne Partnerstwa Północnej Jury inspiracją do rozwoju przedsiębiorczości i aktywizacji lokalnej społeczności”, „Najlepsze inicjatywy lokalne inteligentnych sołectw w Partnerstwie Północnej Jury”, Projekty były współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach „Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich”. Celem operacji była wieloaspektowa aktywizacja lokalnej społeczności i wzmocnienie współpracy społeczności lokalnej.

Wszystkie projekty realizowane w ramach LSR są spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru objętego LSR i przyczyniają się do jego wzmocnienia. Dodatkowo przeprowadzone w ramach LSR inwestycje są komplementarne względem siebie. Należy też stwierdzić, że przedsięwzięcia realizowane przez LGD w dużym stopniu przyczyniły się do zwiększenia potencjału gospodarczego i społecznego obszaru.

7. Podsumowanie. Wnioski i rekomendacje

Postęp realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju nie budzi większych zastrzeżeń, a warte podkreślenia jest, iż w przypadku sporej części wskaźników osiągnięto już stan docelowy. Poziom realizacji przedsięwzięć zbliża więc LGD do osiągnięcia zamierzonych w LSR celów.

Analiza działań LGD daje możliwość sformułowania następujących rekomendacji:

1. LGD „Partnerstwo Północnej Jury” odnotowała sporo sukcesów na gruncie rozwoju przedsiębiorczości, czego dowodem jest imponujący poziom realizacji wskaźników dotyczących operacji związanych z utworzeniem i rozwojem działalności gospodarczej. Konieczne są jednak dalsze działania w tym zakresie. Na taką potrzebę wskazuje sytuacja gospodarcza gmin obszaru LGD, a także opinie ankietowanych mieszkańców, którzy za bardzo istotną sferę wymagającą dofinansowania uznali tworzenie nowych miejsc pracy, wsparcie dla istniejących firm oraz dofinansowanie dla planujących założyć firmy. LGD „Partnerstwo Północnej Jury” powinna więc w dalszym ciągu dużą wagę przykładać do operacji „pro-przedsiębiorczych”.
2. Warte kontynuowania są działania z zakresu rozwoju kapitału społecznego. W tym aspekcie interesująco przedstawiają się wyniki ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców gmin obszaru LGD, w której zdecydowana większość osób wskazała, iż bardzo istotnymi obszarami wymagającymi dofinansowania są szkolenia i warsztaty dla mieszkańców oraz działalność organizacji pozarządowych. W kolejnych latach pomocne będą na pewno kolejne przedsięwzięcia służące integracji społecznej i wzmacnianiu poczucia jedności i tożsamości, wspieraniu lokalnych liderów i działaczy w organizacjach pozarządowych.
3. Turystyka i dziedzictwo kulturowe to obszary, które również wymagają dalszych działań. Niezbędne są dalsze operacje związane przede wszystkim z obserwowanymi przez przedstawicieli LGD brakami w działalności okołoturystycznej, brakami miejsc noclegowych i gastronomii czy brakami ścieżek rowerowych. Dodatkowo istotne wydaje się skupienie większej uwagi na zaspokajaniu potrzeb wyższego rzędu, związanych w szczególności z marketingiem i promocją obszaru. Takie kompleksowe

działania powinny bowiem zapewnić spójny rozwój obszaru w dłuższej perspektywie czasowej.

4. Obszar LGD Partnerstwo Północnej Jury doświadcza negatywnych zjawisk demograficznych takich jak starzenie się społeczeństwa i migracje młodych ludzi. W LSR zwrócono uwagę na dynamiczny wzrost liczby seniorów w ogólnej populacji. W latach 2015-2020 tendencja ta się utrzymywała i w każdej z gmin wzrastała liczba ludności w wieku poprodukcyjnym. Dodatkowo bardzo niepokojąca jest tendencja spadkowa ludności w wieku produkcyjnym i dotyczy to również każdej z gmin „Partnerstwa Północnej Jury”. Wydaje się konieczne uwzględnienie tej tendencji przy planowaniu kolejnych działań. Niezbędna jest aktywizacja seniorów, ale też przedstawiciele LGD słusznie podkreślali potrzebę m.in rozbudowy ośrodków zdrowia czy powstania ośrodków rehabilitacyjnych. Jednym z proponowanych rozwiązań jest ograniczenie grup defaworyzowanych, których w analizowanym okresie, było bardzo dużo i w ten sposób skupienie większej uwagi na operacjach dla osób starszych.
5. Rekomendowane są działania kierowane do osób młodych, dla których brakuje ciekawej oferty w większości gmin. Wprawdzie w przeprowadzanych badaniach ankietowych mieszkańcy potwierdzili, iż pojawiły się w ostatnich latach nowe formy wsparcia dla ludzi młodych, ale wskazań pozytywnych w tym zakresie było znacznie mniej niż w przypadku inicjatyw, których celem było wsparcie osób starszych (odpowiednio 73 i 99). W kontekście grup defaworyzowanych, warto więc także rozważyć uwzględnienie osób młodszych czy też zwiększenie operacji infrastrukturalnych dopasowanych do ich potrzeb.
6. Przykłady innych lokalnych grup działania udowadniają jak pozytywną rolę może odgrywać marka lokalna. W przypadku PPJ walory przyrodnicze, tradycja czy historia stanowią idealną bazę do tego, by podkreślić element wyróżniający i istotny dla mieszkańców. Stworzenie marki lokalnej pomogłoby niewątpliwie w identyfikacji, rozwoju oraz promocji produktów lokalnych. W przyszłości należy kontynuować i intensyfikować już podjęte działania w tym zakresie.
7. W analizowanym okresie pewne problemy wywoływało kryterium ochrony środowiska. We wnioskach uwzględniano działania, które pozwalają na uzyskanie

dodatkowych punktów za spełnianie tego kryterium, jednak pewne wątpliwości budził fakt, czy realnie przyczyniają się one do ochrony zasobów przyrodniczych. Niewątpliwie wymaga ono dopracowania w przyszłości. Jednocześnie nie można zapominać o istocie ochrony środowiska i tu rekomendacją jest większe wykorzystanie turystycznego potencjału obszaru Północnej Jury.

8. Należy zwrócić uwagę, że wyraźniej lepiej oceniane przez Radę LGD były propozycje, które były konsultowane przez ich autorów z pracownikami stowarzyszenia. Konieczne jest tym samym intensywne promowanie doradztwa w biurze LGD, a działania prowadzone w tym zakresie powinny zwracać uwagę na skuteczność tej formy wsparcia.
9. Projekty współpracy wpływają niewątpliwie na potencjał kooperacji i rozwój umiejętności współdziałania w realizowaniu istotnych celów pomiędzy LGD. Wydaje się niezbędne, aby w przyszłości kontynuować działania w tym zakresie i starać się dobierać do realizowania projektów solidnych i sprawdzonych partnerów.

8. Spis tabel i wykresów

Rysunek 1. Obszar LGD „Partnerstwo Północnej Jury”	13
Tabela 1. Ludność w gminach wchodzących w skład LGD.	14
Tabela 2. Wskaźniki G dla gmin wchodzących w skład LGD.	15
Tabela 3. Wydatki gmin na 1 mieszkańca w złotych.	16
Tabela 4. Gminy wchodzące w skład LGD na tle innych gmin województwa śląskiego.	17
Tabela 5. Pracujący w gminach wchodzących w skład LGD.	18
Tabela 6. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w gminach wchodzących w skład LGD.	19
Tabela 7. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym.	20
Tabela 8. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym.	23
Tabela 9. Saldo migracji ogółem w gminach wchodzących w skład LGD.	24
Tabela 10. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności.	25
Tabela 11. Turystyczne obiekty noclegowe w gminach wchodzących w skład LGD.	27
Tabela 12. Rzeczowy postęp w realizacji LSR.	32
Tabela 13. Finansowy postęp w realizacji LSR.	37
Tabela 14. Szkolenia pracowników LGD w okresie od 1.01.2016 do 31.12.2021.	44
Tabela 15. Szkolenia członków organów LGD w okresie od 1.01.2016 do 31.12.2021.	44
Tabela 16. Porady udzielone przez Biuro LGD „Partnerstwo Północnej Jury”.	49
Tabela 17. Ocena wsparcia udzielonego beneficjentowi przez LGD na różnych etapach prowadzenia operacji.	51
Wykres 1. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.	21
Wykres 2. Metody docierania informacji o LGD „Partnerstwo Północnej Jury” do mieszkańców obszaru.	45
Wykres 3. Metody docierania informacji o naborach w LGD „Partnerstwo Północnej Jury” do potencjalnych beneficjentów.	46
Wykres 4. Ocena beneficjentów na temat stopnia informowania przez LGD o możliwości pozyskania środków.	47

Wykres 5. Zakres wsparcia udzielonego beneficjentom ze strony LGD na poszczególnych etapach składania wniosku.	50
Wykres 6. Ocena stwierdzeń dotyczących składania i realizowania projektu przy wsparciu LGD „Partnerstwo Północnej Jury”	52
Wykres 7. Ocena zmian dotyczących rozwoju przedsiębiorczości na obszarze LGD w przeciągu ostatnich 5 lat.	53
Wykres 8. Ocena zmian dotyczących kultury i rekreacji na obszarze LGD w przeciągu ostatnich 5 lat.	54
Wykres 9. Ocena zmian dotyczących aktywizacji i kapitału społecznego na obszarze LGD w przeciągu ostatnich 5 lat.	55
Wykres 10. Korzystanie z efektów działalności LGD „Partnerstwo Północnej Jury”	56
Wykres 11. Obszary wymagające dofinansowania w ocenie badanych mieszkańców gmin obszaru. .	57

9. Aneksy tworzone w toku realizacji badania

Ankieta dla mieszkańców obszaru LGD Partnerstwo Północnej Jury

Prosimy o wypełnienie krótkiej ankiety dotyczącej efektów funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania Partnerstwo Północnej Jury. Ankieta jest anonimowa, co znaczy, że nie gromadzimy żadnych danych, które mogą pozwolić na identyfikację osób ją wypełniających. Wypełnienie ankiety trwa 10 minut.

Z góry dziękujemy za pomoc!

Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Północnej Jury

1. Czy w gminie, w której Pan/i mieszka zaszły w ciągu ostatnich 5 lat wymienione poniżej zmiany?

Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Mieszkańcy mieli większy wpływ na to, co dzieje się w gminie	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Poprawiła się sytuacja na rynku pracy	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Powstały nowe firmy	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Pojawiły się nowe formy wsparcia dla ludzi młodych	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Podejmowano inicjatywy, których celem było wsparcie osób starszych	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Zwiększyła się liczba inicjatyw służących kultywowaniu lokalnej tradycji	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Poprawiły się relacje pomiędzy mieszkańcami	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Zwiększył się ruch turystyczny	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Poprawił się stan zabytków	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie

Pojawiły się nowe formy spędzania wolnego czasu	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Poprawił się stan infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Zwiększyła się liczba wydarzeń kulturalnych	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Przestrzeń publiczna stała się bardziej estetyczna	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie

2. Proszę wyobrazić sobie, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale środków finansowych w gminie, w której Pan/i mieszka. Które z wymienionych obszarów wymagają dofinansowania?

Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Promocja obszaru	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Oferta kulturalna	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Infrastruktura sportowa	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Drogi	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Infrastruktura społeczna (świetlice, miejsca spotkań)	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Szkolenia i warsztaty dla mieszkańców	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Działalność organizacji pozarządowych	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Tworzenie nowych miejsc pracy	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie

					nie
Opieka nad osobami starszymi	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Wsparcie dla istniejących firm	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Dofinansowanie dla osób planujących założyć firmy	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie

3. Czy słyszał Pan/i o Lokalnej Grupie Działania Partnerstwo Północnej Jury? Proszę wybrać 1 odpowiedź.

- a) Tak → Proszę przejść do pytania nr 4.
b) Nie → Proszę przejść do pytania nr 5.

4. W jaki sposób docierały do Pana/i informacje dotyczące Lokalnej Grupy Działania Partnerstwo Północnej Jury. Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Czytałem/am publikacje w prasie na temat działalności LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem/am stronę internetową LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czytałem/am informacje o LGD na stronie gminy	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem/am stoiska LGD podczas imprez lokalnych lub festynów	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się o działalności LGD od znajomych i/lub rodziny	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się z tablic informacyjnych, billboardów i plakatów	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się z wydawanych przez LGD publikacji i/lub materiałów promocyjnych	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Uczestniczyłem w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych organizowanych przez LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem profil LGD na Facebooku	Tak	Trudno powiedzieć	Nie

5. Czy korzystał/a Pan/i z efektów działań podejmowanych w ciągu ostatnich 5 lat przez LGD działające na terenie gminy, w której Pan/i mieszka? Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Czy korzystał/a Pan/i z infrastruktury, której powstanie bądź modernizacja były dofinansowane ze środków LGD?	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czy brał/a Pan/i udział w szkoleniach organizowanych w ramach projektów dofinansowanych przez LGD?	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czy brał/a Pan/i udział w spotkaniach organizowanych przez LGD?	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czy uczestniczył/a Pan/i w imprezach lokalnych dofinansowanych ze środków LGD?	Tak	Trudno powiedzieć	Nie

6. Proszę wskazać, w którym przedziale wiekowym się Pan/i mieści. Proszę wybrać 1 odpowiedź.

- a) 18-25 lat
- b) 26-35 lat
- c) 36-45 lat
- d) 46-55 lat
- e) 56-65 lat
- f) 66 lat lub więcej

7. Proszę podać swoją płeć. Proszę wybrać 1 odpowiedź.

- a) Kobieta
- b) Mężczyzna
- c) Wolę nie podawać.

Ankieta dla beneficjentów Partnerstwo Północnej Jury

Prosimy o wypełnienie krótkiej ankiety dotyczącej funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania Partnerstwo Północnej Jury. Ankieta jest anonimowa, co znaczy, że nie gromadzimy żadnych danych, które mogą pozwolić na identyfikację osób ją wypełniających. Wypełnienie ankiety nie powinno zająć więcej niż 10 minut.

Ankieta powinna zostać wypełniona przez osobę, która jest lub była realizatorem projektu wspartego przez Lokalną Grupę Działania (np. polegającego na założeniu działalności gospodarczej). W przypadku, gdy beneficjentami wsparcia był podmiot (Urząd Gminy, Ośrodek Kultury, Organizacja Pozarządowa, OSP, KGW), ankieta powinna zostać wypełniona przez osobę, która w ramach danego podmiotu była bezpośrednio zaangażowana w realizację dofinansowanego projektu.

Z góry dziękujemy za pomoc!

Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Północnej Jury

W jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”? (proszę zaznaczyć 1 odpowiedź)

- a) Zdecydowanie zgadzam się
- b) Raczej zgadzam się
- c) Trudno powiedzieć
- d) Raczej nie zgadzam się
- e) Zdecydowanie nie zgadzam się

W jaki sposób docierały do Pana/i informacje o naborze wniosków w Lokalnej Grupie Działania?

Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Czytałem/am publikacje w prasie na temat działalności LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem/am stronę internetową LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czytałem/am informacje o LGD na stronie gminy	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem/am stoiska LGD podczas imprez lokalnych lub festynów	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się o działalności LGD od znajomych i/lub rodziny	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się z tablic informacyjnych, billboardów i plakatów	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się z wydawanych przez LGD publikacji i/lub	Tak	Trudno powiedzieć	Nie

materiałów promocyjnych			
Uczestniczyłem/am w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych organizowanych przez LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem/am profil LGD na Facebooku	Tak	Trudno powiedzieć	Nie

Dlaczego zdecydował/a się Pan/i (lub podmiot reprezentowany przez Pana/ią) na złożenie wniosku o przyznanie pomocy finansowej do LGD? Proszę wybrać jedną odpowiedź, która najlepiej opisuje główny powód złożenia wniosku do LGD.

- Było to jedyne dostępne źródło finansowania mojego projektu
- Nie otrzymałem/am dofinansowania z innych środków/innego programu
- Chciałem/am skorzystać z nadarzającej się okazji otrzymania środków
- Zostałem/am zachęcony/a do złożenia wniosku przez LGD
- Na moją decyzję wpłynęła możliwość skorzystania z doradztwa w biurze LGD

Jak ocenia Pan/i wsparcie udzielane przez LGD na etapie składania wniosku? Proszę ocenić w jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniami opisującymi wsparcie na tym etapie. Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Udzielone porady były przydatne	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Przygotowanie merytoryczne doradcy/ców z LGD było odpowiednie	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie

Proszę wskazać, w jakim zakresie korzystał/a Pan/i ze wsparcia ze strony LGD na etapie składania wniosku? Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Wsparcie polegające na udzieleniu informacji o możliwości uzyskania dofinansowania dla mojego projektu	Tak	Nie
Wsparcie w zapoznaniu się z zasadami uzyskania dofinansowania	Tak	Nie
Wsparcie polegające na wskazaniu prawidłowych wzorów wniosków i	Tak	Nie

instrukcji do nich		
Wsparcie w zakresie ustalenia koncepcji projektu aby spełniał kryteria wynikające z LSR	Tak	Nie
Porady w zakresie wypełniania dokumentów niezbędnych do złożenia wniosku	Tak	Nie
Wyjaśnienie szczegółowych zasad oceny wniosków	Tak	Nie

Jak ocenia Pan/i wsparcie udzielane przez LGD na etapie realizacji projektu? Proszę ocenić w jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniami opisującymi wsparcie na tym etapie. Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Udzielone porady były przydatne	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Przygotowanie merytoryczne doradcy/ców z LGD było odpowiednie	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie

Jak ocenia Pan/i wsparcie udzielane przez LGD na etapie rozliczenia projektu? Proszę ocenić w jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniami opisującymi wsparcie na tym etapie. Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Udzielone porady były przydatne	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Przygotowanie merytoryczne doradcy/ców z LGD było odpowiednie	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie

Czy obecnie pozostaje Pan/i w kontakcie z LGD? Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Uczestniczę w spotkaniach organizowanych przez LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Kontaktuję się telefonicznie z przedstawicielami LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czytam komunikaty na stronie internetowej LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Mam osobisty kontakt z przedstawicielami LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Kontaktuję się w inny sposób	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Nie mam z LGD żadnego kontaktu	Tak	Trudno powiedzieć	Nie

Czy brał/a Pan/i lub organizacja którą Pan/i reprezentuje udział w tworzeniu LSR? Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź.

- a) Tak
- b) Trudno powiedzieć
- c) Nie

Kto był głównym odbiorcą efektów Pani/a projektu/ projektów? Proszę wybrać jedną odpowiedź, która najlepiej opisuje Pana/i projekt.

- a) Ja i moja rodzina
- b) Moja organizacja
- c) Ogół mieszkańców gminy/ obszaru LGD
- d) Turyci
- e) Przedsiębiorstwa
- f) Inne

Proszę ocenić poniższe stwierdzenia dotyczące składania i realizacji projektu przy wsparciu LGD.
Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Procedury wyboru wniosków o dofinansowanie w LGD były dla mnie czytelne	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Kryteria wyboru wniosków były dla mnie jednoznaczne	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Kryteria wyboru wniosków pozwalały na wybór najlepszych projektów	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
LGD w wystarczającym stopniu informowała o możliwości pozyskania środków	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Jeśli będzie to możliwe, w przyszłości chciałbym/łabym ponownie skorzystać ze wsparcia LGD	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie

Czy na etapie przygotowania, realizacji lub rozliczania projektu pojawiły się jakieś problemy wpływające negatywnie na jego przebieg bądź rezultaty?

- a) Tak → *Proszę odpowiedzieć na następane pytanie.*
 b) Nie → ***Dziękujemy za wypełnienie ankiety!***

Jakie to były problemy? *Na pytanie odpowiadają tylko osoby, które w poprzednim pytaniu wybrały odpowiedź „Tak”. Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.*

Problemy bezpośrednio związane z przedmiotem projektu (np. problemy wynikające z branży w której działa przedsiębiorca, odbiorcami działań NGO lub uzgodnieniami dotyczącymi przebiegu tras rowerowych w projekcie gminnym)	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Problemy finansowe (np. z wypłatą dofinansowania, kredytem na realizację zadania, zmiennością cen w czasie realizacji zadania względem wpisanych we wniosku)	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Problemy formalno-prawne	Tak	Trudno powiedzieć	Nie

Problemy personalne (np. z pracownikami, członkami/ partnerami itp.)	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Problemy z terminową realizacją harmonogramu (opóźnienia itp.)	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Trudność w dostępie do informacji na temat składania, realizacji lub rozliczenia projektu	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Problemy wynikające z wprowadzenia w Polsce stanu pandemii	Tak	Trudno powiedzieć	Nie